

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ad Leonem X. Pontificem Maximvm

[Straßburg], 1519

VD16 L 3409

Reverendo In Christo Patri, Sylvestro Prierati, ordinis Prædicatoru[m],
sacræ professori celeberrimo, sacri[que] Palatij Apostolici magistro, F.
Martinus Lutherius Augstinianus, æternam in Christo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34717

R. P. MARTINI LV THERII

Mar, Exhortandi sunt Christiani, ut caput suum Christū per pœnas, mortes, infernosq; sequi studeant, ac sic magis per multas tribulationes intrare cœlum, quam pro securitate pacis confidant.

¶ Syl. Exhortandi etiam sunt: vt caueant a doctrina tua tuiq; similitum q̄ nec sana: nec charitatiua est: sed detractoria z sugillatiua. Tribulationes vero in hac quidem vita a viris perfectis eliguntur: quando sunt alicuius boni allatiue: in futuro autem secus: vt supra ex diuo Thoma deducrum est. Hęc ergo sunt ad Martine: que ad conclusiones tuas respondenda occurrerunt: posthabitis in fine quibusdam vanis que loqueris. Eia nūc age: aut improba mea: aut tua proba. Ego quoq; in posterum itidem faciam. Et vt latior tibi campus certaminis adsit: etiam ea que in Syluestrina scripsi: subtinenda propono.

F I N I S,

REVERENDO IN

CHRISTO PATRI, SYLVESTRO Prie-
rati, ordinis Prædicatorū, sacre Theologiæ pro-
fessori celeberrimo, sacre Palatiū Aposto-
lici magistro, F. Martinus Lutherus
Augustinianus, æternam in
Christo Salutem.

PERVENIT ad me reuerende Pater, Dialo-
gus ille tuus, satis superciliosus, & plane to-
tus Italicus & Thomisticus. In quo etsi cau-
saris, te iam senem armisq; desuetum, denuo
meis uerbis ad certamen impelli, tamen ue-
lut Entellus ille de me Darete (ut ais) referre paras uictoris-
am insperato, nisi quod eo ipso Dareta magis quam Entel-
lum exhibes, quod rumores ponis ante salutem, & (ut dici-
tur) Encomium ante uictoriam. Age igitur, fac quod facis,
fiat uoluntas domini. Vale.

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSO

Omitto fundamenta tua, quorum intelligentiam magis suspicor quam capio. Et more exemploꝝ tuo, mihi quoꝝ fundamenta iaceam necesse est.

Primum est illud beati Pauli, Omnia probate, quod bonum est tenete. Et Gal. ij. Si angelus de cœlo aliud uobis euangelizauerit, quam accepistis, anathema sit.

Secundum est illud B. Aug. ad Hierony. Ego solis eis libris, qui canonici appellantur, hunc honorem deferre didici, ut nullum scriptorem eorum errasse, firmissime credam. Cæteros autem quantalibet doctrina, sanctitateꝝ polleant non ideo uerum esse credo, quia illi sic senserunt &c.

Tertium illud Clemē. de pœni. & remis. c. abusionibus. Quæstoribus nihil licere (in uenijs prædicandis) proponere populo quam quod in eorum literis continetur, hoc est, quod tu dicis, ea quæ Ecclesia de facto facit.

His fundamētis, si me intelligis, simul intelligis, totū tuū dialogum funditus euersum. Nam tu perpetuo uerborum textu, non nisi nuda uerba ponis, aut solas opiniones diui Thomæ mihi nunc demū decantas, qui æque (ut tu) nudis uerbis incedit, sine scriptura, sine patribus, sine Canonibus, deniq; sine ullis rationibus. Ideoꝝ me iure, id est, Christiana libertate, te & illū simul reijcio & nego. imo ita cogit me auctoritas fundamenti primi & tertij, & suadet exemplū Augustini in fundamento secundo. Nam si apud Iurecōsultos prouerbiū recipitur, Turpe est Iuristam loqui sine textu, tu uide, q̄ sit honorificū Theologū (qui maxime omnium debet) loqui sine textu, quē Apostolus iubet calceatū esse pedibus in præparatione Euangelij, & Episcopū potentē, nō in syllogismis & opinionibus hoīm, sed in doctrina sana, nimirū ea, quā alibi diuinitus inspiratā uocat. Hoc em̄ consiliū si fuisset seruatū, minus nunc ecclesia haberet inutiliū quæstionū & opinionū, & plus euāgelij & Christianæ ueritatis. lam accedamus & iudicemur simul.

Primo. Quatuor falsitates in tribus primis conclusionibus a me comprehensas pronuntias. Primam, quod saluator impossibile iusserit, scilicet fideles omni tempore habere actum pœnitentiæ, interioris uel exterioris. Cum enim dicat, agite, non loquitur de habituali interiore pœnitentiâ quæ sola perpetua est, & consequenter loquitur de actuali interiori uel exteriori. Agere enim, uel actus, uel non sine actu est. Hæc tua. Vere tua sunt, id est, adeo Scholastica & Thomistica immo Aristotelica, ut me pigeat & tœdeat ea confutare. Rogo, ubi hic scriptura, patres, aut Canones sonant? Deinde miror, quod iuxta peripateticam istam Theologiam, uerbum illud agite, non ad solam internam actionem retulisti. Item, quid si & ego tua industria usus, te calumniarer & dicerem, Omnem uitam (quod ego posui) non esse idem quod omni tempore (quod tu interpreta ris) Sed tamē admitto, nec duriter agam tecum, reuerebor canos tuos & dignitatem tuam. Rem ipsam tueri conabor. Ideo paulo fufius hic tecum fabulabor, ut iam secundo totum tuum Dialogum subuertam.

Primū falleris reuerende pater in uerbo, agite, quasi id actum importet, quem contra habitum distinguas. Idem est enim, agite pœnitentiâ, quod, pœniteat uos, seu, ut ausus est interpres Latinus Act. ij. Pœnitementi & saluamini &c. Nam & græci Metanoite (quod pœnitentiâ agite, transserunt) respiscite, seu ad mentem & cor redite, significat.

Secundū, habitualis illa pœnitentiâ, nec a uobis intelligibilis, nec uulgo tradibilis, nulla est apud me, sed a uobis conficta ex Aristotele præsertim, si qualitatem quandam in anima perpetuâ & otiosam intelligitis. aut doce eam ex Scrip. Patribus, Canonibus, rationibus. Nolo (ut scias) te aut Sanctum Thomam, nudos habere magistros, in his rebus, quæ ad animam pertinent, quæ solo uerbo dei uiuit & patet, ideoq; unus est eius magister Christus, Hunc autem

in te loquentem non audio, sed Aristotelem & hominem.

Tertium, pessime facis, quod negas saluatorem impossibili iussisse, plusq; pessime facis, quod hoc falsitatem audes appellare. Ideo em̄ semper orare oportet, Dimitte nobis debita nostra, quia nunq̄ facimus, aut implemus mandata dei Nec possumus in hac uita implere. Sicut B. Aug. locupletissime contra Donatistas & Pelagianos testat̄. Sed & Paulus Ro. vii. queritur se captiuari in legem peccati, & non facere bonū quod uult. Similiter & Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritū, & spiritus aduersus carnē. Hæc em̄ sibi aduersantur, ut non ea, quæ uultis faciatis. Istæ sunt inimicitig quas posuit deus inter semen serpentis & semen mulieris, id est, inter carnem & spiritū, inter concupiscentiam & charitatem. Quod ergo non omni tempore pœnitemus & resipiscimus, uitium est, licet impossibile sit fieri. Cōclufit em̄ deus omnes sub peccatum, ut omnium misereatur.

Quartum. Omnes doctores Ecclesiastici sentiunt mecū nullus aut tecum, Sic em̄ B. Aug. totam fidelū uitam, crucem & martyriū esse pronūtiat. Quemadmodū & Iob vii. militiam seu tentationē uocat, uitam hominis super terram Et B. Bern. Stare in uia dei, & non proficere, est deficere. Et alibi, Vbi incipis nolle fieri melior, desinis esse bon⁹. Et hoc est quod in Psal. Vita iusti uocatur uia, semita, non domus aut status, ut uitam eius quendam cursum & non statū esse doceat. Sicut de Christo omniū iustorum archetypo dicit, Exultauit ut gigas ad currendā uiam. Sed hanc uiam semper currere non potest homo, nisi dilatetur cor eius. Iuxta illud, Viam mandatorū tuorū cucurri, cum dilatasti cor meū. Hæc est illa renouatio mentis, quā Apostolus Paulus (non ut tu) intermittēdam, sed de die in diem, de charitate in charitatem, in eandem, quæ in Christo est, formam promouendam docet, Sed non ex nobis, immo sicut a spiritu domini &c. quia præceptum est impossibile &c.

Quintum. In omni bono opere, potius aguntur, quam agunt filij dei, sicut Ro. viij. dicit, Qui spiritu dei aguntur, hi filij dei sunt. Et ea opera (omnium qui remotiorem Theologiam gustauerunt iudicio) sunt optima quæ sine nobis, in nobis operatur Christus, & ea fere pessima, quæ iuxta Aristotelis pessimam doctrinam, nobis eligentibus, & (ut uocant) libero arbitrio mediante, operatur. Sic enim fit, ut optime ieiunet, qui alia meliora meditatus, ne cogitet quidem an ieiunet. Hi enim longissime omnium ab edendi cupiditate separatur. Non autem ita qui se sentit & proponit ieiunare. Ita qui sancta meditatur, aut ea quæ suæ sunt uocationis, operatur intentus, quibus eum a uitijs abstrahit, uel abstractum conseruat, sine dubio uerissime poenitet, si tamen id amore dei, non sui causa faciat. Quia id demum est uiuam & ueram poenitentiam agere, animam a uitijs propter deum separare, & separatim seruare magisque separare. Tu uero qui sacramentalem illam & initialem poenitentiam ob oculos tantum uersas, cuius feruor & tumultus durare non potest sine miraculo, inuenisti impossibilitatem.

Secundam falsitatem meam ita pronuntias: Verbum Christi dicentis poenitentiam agite, non potest intelligi de sacramentali poenitentia. Hanc falsitatem esse sic ostendis. Tripliciter (inquis) poenitentia dici consueuit. Primo est uirtus quaedam, cuius obiectum est peccatum sub ratione emendabilis, actus uero eius est dolor uoluntatis de peccato. Ipsa uero est habitus moralis, eliciens dictum actum respectu praedicti obiecti. Secundo poenitentia est sacramentum, cuius partes sunt, contritio, confessio, satisfactio. Tertio accipitur uulgariter pro satisfactione iniuncta a sacerdote, & omni carnis mortificatione &c. Hæc Syluester.

MARTINVS. Iste ne est quæso castus ille immani corpore Entellinus, quo audaculum hunc Dareta cruentabis? Doleo & iam poeniteo, me adeo contempsisse quen-

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSI

dam tuæ sectæ patrem in nostra Germania, qui contra meas easdem positiones & ridicule & inepte pugnavit, Longe tamen acutius & doctius quam tu. Et nisi canos tuos uerer (sicut me decet) profecto hanc tuam distinctionem pro dignitate tractarem.

Primo, quis dedit tibi, aut diuo Thomæ hæc potestatem ut uerbū simplicissimū, simplicissimi & unici doctoris Christi, in tres diuideres sectas? Hoc cene est scripturā interpretari, an potius dilacerari? Qua scriptura, quibus partibus, quibus rationibus hæc distinctionem stabiles quaeso? Thomæ, non credo. Syluestrum, & si Palatij magistrum, nego.

Secundū, iterū ructuas Aristotelicā philosophiā de uirtute morali, de obiecto, de actu elicitio, quasi ego talia nunquā audierim, deinde quæ talia sunt, ut in populo doceri nō possint, nec ad scripturæ intelligentiā utilia, portenta duntaxat uerborum, non nisi ad contentiones fouendas con ficta.

Tertio, pœnitentiā uirtutem, dolorem uoluntatis definiis. Qua rogo autoritate? Tua? Quid hæc ad Martinum?

Quarto, quod est omnium acutissimum, immo immanissimus cæstus Entelli, quod pœnitentiā primo modo uirtutem, distinguis a pœnitentiā tertio modo, quam uocas omnem carnis mortificationem. Ergo pœnitentiā uirtus nō mortificat carnem? Quid ergo facit? Viuificat carnem? uel finit uiuere carnem? Quod autem uon mortificet carnem, tua illa probat acutissima distinctio, quia pœnitentiā primo modo non est pœnitentiā tertio modo. Hoc sic intelligo, Pœnitentiā dolor uoluntatis, qui uere mortificator carnis est, non mortificat carnem. Si hæc Germanus diceret, frigidum cœlum culparem. Nunc quia Italus hæc dicit, sub ardentis cœlo degens, quid præ tendā, non inuenio, Nisi quod uerum te in epistola dicere credo, scilicet te & senem esse, & in cōmentarijs Thomæ non tam implicitum, quam immersum, immo submersum credo.

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

Quinto. Pœnitentiam secūdo modo satisfactionem etiā esse dicis. Item tertio modo satisfactionē esse dicis. Et primo modo si est dolor uolūtatis, nō potest fieri quin & ipse dolor satisfactionem operetur. Rogo quot nobis tandem distingues satisfactiones? Hæc ideo impugno, ut hęc tuam distinctionem denuo septem alijs noue confictis distinctionibus defendas, more sacræ Scholasticæ Theologiæ. Et tū dicas, omēs nihilominus in uerbo Christi intellectas, ut per suadeas mihi doctrinā Christi sine Thomæ & Syluestri distinctionibus intelligi nō posse, id enim opus est ut persuasdeas, qui Christum nisi sine Thoma intelligi uix credo.

Sexto. Libera me quæso ex his angustijs meis. Si uerbū Christi potest intelligi de sacramentali pœnitentia, præsertim tertia eius parte, id est satisfactione, uerbum autē Christi est præceptū immutabile, quomodo fit ut sacerdotalis potestas, sacramentalem satisfactionē mutet, dando indulgentias & remissiones satisfactionis? Nōne uides uel aliam esse satisfactionem sacramentalem, quam Papa remittit, scilicet Ecclesiasticā, uel si eadē est, nullas esse prorsus remissiones, & indulgentias esse meras illusiones, & simulatas remissiones? Non em̄ remittere potest, qđ deus præcepit & ligauit.

Septimo. Si satisfactio comprehenditur in pœnitentia secundo & tertio modo, utraq; autem est quæ a sacerdote iungitur, Rogo, quomodo stabit hæc distinctio? Sacramentalis enim satisfactio non est nisi quæ a sacerdote imponitur & eadem est (te authore) quæ tertio modo accipitur. Iure mihi ueniam dabis, si hæc non capio. Aeneum enim caput, & nasum ferreum habeo, id est, indocile & incapax tantæ tuæ Theologiæ ingenium, si ita placet.

Tu nunc uide, quomodo uerbum Christi non solū posse, sed debere etiam etiam intelligi de qualibet harum trium pœnitentiarum, contendas.

Tertiam falsitatem meam persecutus dicis. Tertia falsitas

AD SYLVESTRVM PRIORATEM RESPONSI-

tas est ad hoïem, id est, ad te. Quod scilicet Christus non intendit loqui solum de interiore pœnitentia. Hoc enim in se quidem uerũ est, Sed tibi qui uis Christum his uerbis indicare pœnitentiã in omni uita, de exteriori non potest intelligi, quã oportet interciderè somno & gaudio, gaudendo cũ gaudētibus, & huiusmodi, unde tibi solum de interiori pœnitentia, nō omni, sed habituali, quia etiã interiorem actum liberi arbitrii dormiētes necessario intercidiimus. Hęc Syl.

Credo hęc tibi acuta & firma uideri. Placet autem quod dicit falsitatem esse ad hominem (id est, ad faciem & apparentiam) reuera autem ualidissimã ueritatem. De habituali pœnitentia, & omni uita agenda, supra satis dixi, quæ & si non fit omni uita, debet tamen fieri omni uita, ideo enim peccamus, quamcũq; ij qui sunt in gratia, nullo momento sunt sine pœnitentia tã exteriori q̃ interiori, quia sanctificant se ab omni inquinamento carnis & spiritus, licet & carnificinam illam confictamq; hypocrisin non faciant.

Id non satis admirari possum, quod aperte negas pœnitentiam in gaudio agi posse, cum pœnitentia eo sit purior, quo fuerit hilarior & iucundior, hilarem datorẽ diligit deus. Sed Apostolũ quæso reprehende, qui Thessalonicensibus præcipit, Semper gaudete in domino. Et Psal. Semper laus eius in ore meo. Dic rogo, ut aliquando etiã plorent, & male dicant in domino. Igitur semp in domino gaudendũ, semper in nobis plorandũ. In deo habemus unde gaudeamus In nobis, unde lugeamus. ideo sit gaudium in luctu, & luctus in gaudio, gaudium in abscondito, luctus in cognito. Sed hęc non sunt Scholastica, ideo differo in aliud tempus.

Quod uero dicis. Vel in somno interciderè necessario actus pœnitentiæ. Agnosco egregiũ Aristotelem in te ex Ethicis suis fabulãtem, ubi dicit, quod miser & scelix dimidio uitę nihil differunt, uterq; enim dormiunt nocte, id est, nihil agũt uel foelicitatis, uel infœlicitatis. Quomodo potest tibi

N

uera Theologia placere, cui placet tã insipiẽs philosophus?
 Audi Apostolũ Paulũ ad Ro. Qui manducat, dño manducat. Qui nõ manducat, domino non manducat. Et iterũ. Qui uiuit, domino uiuit. Qui moritur, domino moritur. Sic & ad Corinthios, Non estis uestri, Empti em estis pretio magno. Hunc (rogo) liceat imitari, & dicere, Qui dormit, dño dormit. Qui uigilat, domino uigilat. Et alibi, Siue comeditis, siue bibitis, omnia in nomine domini nostri Iesu Christi facite. domino aut dormire, credo, non negabis esse dei uoluntati parere. uoluntati autem dei parere, optima certe pœnitentia, & a uitijs purgatio est. Puto etiam quod dormiens uiuat, si uiuit, certe dño uiuit, ut hic dicit Apostolus:

Item quõ audes dicere, dormientem fidelem, esse uacuum actibus bonis, qui tũ maxime bonis actibus plenus est, qñ deum in se quieto agere patitur, & sabbatum domini celebrat? Sed sisto, nescio enim an Thomistica theologia hanc theologiam unq̃ senserit. Paulina est em, non Peripatetica.

Quartã falsitatem meã tandem hanc ponis, Quod pœnitentia interior nulla est, nisi foris operet uarias carnis mortificationes. Sic enim ego posui. Immo (inquis) exterior pœnitentia nulla est sine interiori, interior aut sola potest hominem saluare. Sed hanc falsitatem meã tu ipse tollis & dicis, potest tamen hoc dictũ tuum uerũ, & a saluatore intentum habere sensum, scilicet quod omnis interior pœnitentia operatur uarias carnis mortificationes exterius, id est, pro loco & tempore &c. Gratias ago tãdem, quia defendis me. Hic concordamus aliquantũ, sed rursus repente dissentis, dicens. Hic aut sensus tibi uidetur impossibilis. Hic ego, Tibi uidetur impossibilis, mihi uero est nõ tantum possibilis, sed & in esse semper, ut Peripatetice tecum loquar. Quia omnia iusti opera sunt pœnitentiã, id est, mutationes & renouationes de die in diem. Hæc autem non possibilis modo, sed necessaria quoq̃ sunt, nisi sis de nonaginta nouem iustis, qui

AD SYLVESTRVM PRIORATEM RESPONSIO

pœnitentiã non indigent, aut socius Pharifœi, qui non est ſicut cæteri hominum. Nam nos cum Eccleſia congeminus aſſidue. Erraui ſicut ouis quę perijt, quære ſeruum tuum, & cum Publicano, uocem turturis ſonamus, Deus propitiuſ eſto mihi peccatori. Et cum Iob, ueremur omnia opera noſtra, Et dimitte nobis debita noſtra, cum om̄ibus ſanctis dicimus non ſolum uerbo, ſed corde & opere. Semper enim in timore dei agimus, Timor autem principiuſ eſt ſapientiæ id eſt, mutatio de inſipientia ad ſapientiam, quæ eſt ueriſſima pœnitentiã. Factis oſtendit ſe non egere pœnitentiã (ait Bernardus) qui nõ aſſidue ad pœnitentiã feſtinat. Tuam tamen ſententiã nõ damno, qui non nouiſti aliam, quã ſacramentalem illã, & nescio quanto tempore dũtaxat durantem. Nos nec continuam iſtam ſemper agi a nobis pro debito dolemus & conſitemur, ideo & pœnitemus ſimul, & non pœnitemus ſatis. Hęc rogo uerboliſſime a me tractata boni cõſulas, quia neceſſarium fuit oſtendere tibi, quam nihil meas poſitiones caperes, & quam fruſtra ex tam inſirmis principijs totum hunc Dialogum deduxeris. Nihil uideo relictum in Dialogo, quod non ex hiſ abunde conſutatum iam ſit. Sed ſponte mea latius tecum agam. Quoniam ad propoſitionem meam quartam, dicis, doctrinã hęc eſſe falſam, impoſſibilem & erroneam, niſi pœna intelligatur pro exteriori mortificatione, pro loco & tempore, Satis iam dictum eſt, Exteriores pœnitentiã eſſe debere aſſiduam, & ſi fieri non poteſt quo ad actus pœnitentiæ a te intellectos, fieri autem poteſt, quo ad actus a Chriſto doctos, id eſt, quos Eccleſia remittere non poſſit, hi ſunt reuocatio mentis de die in diem. Vera ergo pro tua opinione dicis. Sed non probas meam ſententiã falſam & impoſſibilem. Illud uero non poſſum tolerare, quod dicis, improprie a me dici, odium ſui, quantum ad uere pœnitentes attinet. Nullus enim imbutus gratia diuina (inquis) odit ſe,

sicut nec proximū, quem ad instar sui diligit. Libens permitto, ut cum tuis, de odio sui, propriissime loquaris, modo permittas mihi, ut cum domino IESV CHRISTO improprie loquar, quādo dicit. Qui odit animam suam in hoc mundo, in uitam aeternam custodit eam. Et cum Apostolo Ro. xv. non debemus nobis placere. Et iterum. Non qui se ipsum commendat, ille probatus est. Tu uero cum persuadeas uere poenitentes sese diligere, necessario concedes, ut & cōmendent sese tanq̄ uere diligibiles bonos, iustos, sapientes, & sic sibi placeant, id autem nihil aliud est, q̄ cum Pharisæo horrenda superbia, non poenitere, sed irridere deum.

Sic em̄ docetis infœlices discipulos SCHOLASTICI THEOLOGI sup̄bire scilicet & perire. Sed latior est ista materia, quā nunc patiatur negotiū tractare. Error enim & ignorantia dilectionis, longe lateq; nimis persuasit, doctiores maxie. Ego sic sapio, quod homo Christianus seipsum non diligit, nisi in deo. in seipso uero, non nisi odiat, hoc est quod cum ipse sit mendax & uanus, deus autem uerax, nihil eorum, quæ ipse cupit aut nouit, diligit. Sed omnia quæ sibi contraria sunt, quærat. Nihil autem est contrarium mendacio & uanitati q̄ ueritas, ita fit, ut dum se odit, & sibi semp̄ contraria amat, uerissime se diligit, non in se ipso, sed in ueritate, quæ mendaci sibi est cōtraria. Sic sancti crucem, mortem, stultitiam, ignominiam dilexerunt & cupierunt, quibus tamen ipsi non nisi perdebantur, quia seipsos in nihilū redegerunt, ut esset deus omnia in omnibus. Et hoc habent uerba CHRISTI. Qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. Proinde, quando CHRISTVS dicit, proximū diligendum ad instar sui, meo iudicio, de peruerso & incuruo amore loquit̄, quo homo querit non nisi quæ sua sunt, qui amor nō rectificatur, nisi omittat quærere quæ sua sunt, & ea quæ sunt alterius, quærat. Hæc sententia est B. Pauli Epist. V. Non quæ sua sunt cōsiderantes, sed quæ

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIIO

aliorum, Et. i. Corinth. xiiij. Charitas non quærit, quæ sua sunt, His uerbis manifeste prohibet amorem sui, Ideo sensus præcepti esse uidetur, Diliges proximū tuum sicut teipsum, id est diliges te solum & peruerse, si autem amorem eiusmodi in proximū tuum dirigeres, iam uere diligeres, qđ ex eo patet, quia non præcipit ut homo diligat se, quod utiq; fecisset, si bonus esset sui amor, sed inuenit amorem sui, & alio transfert, & ita rectificat, Et heu rem fontibus lachrymarum dignissimam, quod hac amoris scientia, tam uacui sunt omnes ferme DOCTORES SCHOLASTICI, ut pro sancta Charitate, foedissimā cupiditatem doceant. Nec altius incedunt, q̄ ille paganus qui dixit, Proximus esto tibi, qđ tamen alius rursus gentilis Terentius damnauit, Illud quod ais, Nullus imbutus gratia & uere poenitens odit se, uidetur inferre, quod uacuis gratia odiat se, qđ tamen contra omnes Scripturas est, quæ ubiq; detestantur eos, qui se ipsos amant, ut. II. Thimo, III, & illud omnes quæ sua sunt, quærunt, Inde etiam apud tuos magistros damnantur affectus commodi, Item fruitio creaturæ, usus dei, & abusus rerum, Amor male accedens &c. Nisi aliud P sal, x, te mouet quod dicitur, Qui diligit iniquitatem, odit animam suam, licet in Heb. sit, odit anima eius, scilicet dei, tamē permitto quod odit animam suam, Sed hoc facit pessime diligendo animam suam, ut Beatus Augustinus Ioan. XII, interpretatur, Amor ut pereat, odium ne pereat, Sed fortasse uoce tantūmodo hic dissentimus, nisi quod scio uoces has raro pro ueritate intelligi.

Contra Quintam propositionem meam, ubi dixi, per indulgentias non remitti poenas, nisi arbitrio sacerdotis uel Canonum impositas, Dicis me, circa factum Ecclesiæ male sentire, & sanctis dissentire, ideo cōclusionem meam tuo iudicio hæreticam esse. Hic si te interrogem, qui sint illi sancti, & quod factum ecclesiæ.

Non uideo quid dicas, nisi quod sanctum Thomā nomi-
nes, cum quo te remitto ad fundamentum meum primū &
secundum. Nam ego non capio quomodo in isto uerbo
CHRISTI. Quodcunque solueris &c. Petro sit datum
priuilegium. Non enim priuilegium, sed lex generalis & ir-
refragabilis data est, non Petro tantum, sed omnibus pror-
sus sacerdotibus & toti ecclesiæ. Cur ergo tu cum Thoma
tuo id soli petro arrogas, & ita arrogas ut priuilegium ap-
pelles? Aut si Petrus potest huius uerbi uirtute soluere pœ-
nas purgatorij, cur non & quilibet sacerdos? Est iste mo-
dus interpretandi euangelij?

Secundo, quod duo supposita facis, Primum, quod eccle-
sia per indulgentias concedat liberationem unius animæ,
Secundum, quod ecclesia facit indulgentias simpliciter ple-
narias, ita qđ anima euolaret soluta a corpore &c. Respon-
deo, uide tu R. P. ne supposita illa tua, sint apposita per te &
humanū diem. Redde rationem huius fidei & spei, utinam
uera diceres, immo absit ut uera dicas, quasi in manu eccle-
siæ sit, animas liberare, quando & quomodo uoluerit.

Tertio, Doce me unum factum ecclesiæ, in quo dedit li-
berationem unius uel plurium animarum, nisi Cryptas fors-
te Sancti Sebastiani & Laurentij ac Pudentianæ, aliæq; Ro-
mana loca mihi recitabis. Sed tu uide, quid ipsi uos Roma-
ni de his locis sentiatis, Deinde, quot fabulis saltem aucta
sunt ista loca, utcunq; cœperint. Sed de ijs latius in Declara-
tionibus meis. Interim ego fateor me usque hodie, in hac re
dubitare. Nec sum hæreticus, si negatiuam teneo, donec de
terminetur a concilio.

Quarto Clemen. de pœni. & remis. c. Abusionibus. ma-
nifeste dicit glossa in uerbo mendaciter, ideo non extrahi a
animas per indulgentias, quia sunt iam iudicio dei subiectæ.
Hunc interim textum decretalis (id est papæ) id est factum

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSI

ecclesiæ (ut tu dicis) sequar, cui cõsonat euangelium. Quod cuncq; solueris super terram, non sub terra, nõ obstante quorundam uiolenta, adulateque glossa contraria. Nec uidi aliquam Bullam, quæ aliter habeat, nisi quod per modum suffragij, animas redimi passim dicitur, de quo, ubi supra. Sed tu, qui contra me disputas tanta alacritate, ut ipsa lætitia tibi influat ueritatem, tanta fiducia quoq; ut Satanam ipsum nõ extimescas, eo maxime scilicet inuictõ robore fretus, quod de facto ecclesiæ non licet male sentire. Vnum id responde, cum qua Ecclesia, & tu, & Thomastri tui sentitis in facto ecclesiæ, de conceptione beatæ uirginis? Num cum uirtuali? num cõ representatiua? num cum essentiali? num cõ exule illa & a te proscripita, quæ est concilium generale? Si ergo licet tibi non modo non bene, sed contra sentire in facto ecclesiæ, quia opinionem tenes nondum reprobata, Cur ego non permittor tibi dissentire in opinione, neq; determinata, neq; reprobata? præsertim cum tu nihil pro te habeas, nisi nudã sancti Thomæ narrationem. Ego autem clarum textũ Clemen. & aperta uerba Euangelij, deinde Gersonem, qui multis annis posterior Thoma, dicit, opiniones esse ad utranq; partem probabiles in hac re. Deinde penes me aliquot eruditos & acutos tractatus quorundã in Germania, qui etiã damnant tuam & sancti Thomæ sententiã.

Quinto, quod ponis casum, si peccator teneatur ad pœnam a sacerdote iniunctam, item a Canone iniunctam, item a deo iniunctam, tunc sequi ex mea propositione, talem percepta plenaria indulgentia non euolare, aut non liberari a purgatorio. Et ita de facto Ecclesiæ male sentio, & hæreticum sapio.

Respondeo, Tu quoque uide, ne de facto Ecclesiæ tam bene sentias, ut factũ dei pessundes. Idcirco pono tibi rursum casum. Si peccator sit plene & uere cõtritus, ideo facto dei omnes pœnæ sunt ei remissæ, quid cõfert huic remissio

plenaria? Si autem non est plene contritus, quid proficit e
remissio plenaria, cum maneat imperfecta ibi charitas iusti-
tiae, imperfectum odium peccati? Sed latius ista in decla. to
tus enim es Thomista, nihil probans, neq; allegans, de poe-
nis tantummodo multiplicas uerba, quas cõtemnit Charitas
de contritione, pene nihil dicis, Quæ diligit poenas.

Sexto. Non credo usq; hodie per clauas remitti poenas a
deo inflictas, & rationes meas uidebis in declarationibus,
nec tu unq; id poteris probare, sine probatione autem tibi
nihil prorsus credo. Et ut animũ meũ scias, Mihi uidetur id
in grauissimũ ecclesiæ ludibriũ uergere, si ea doceamus, de
quibus nullã prorsus rationem reddere possumus. Nec sa-
tis ibi esse credo etiã factum ecclesiæ (quanq; hic nõ sit factũ
ecclesiæ) quia tam Papa q̃ concilium potest errare, ut habes
Panormitanũ egregie hæc tractantem lib. i. de const. ca. si-
gnificasti, Ideo fundamenta tua ubi distinxisti ecclesiam in
essentialem, repræsentatiuam, uirtualem, ut iacet in uerbis,
nego, & pro nihilo habeo. Tua enim sunt, id est sine scriptu-
ra & autoritate ulla prolata, EGO ECCLESIAM VIR-
TUALITER NON SCIO, nisi in CHRISTO. repre-
sentatiue, non nisi in Concilio, Alioquin, si quicquid facit
ecclesia uirtualis, id est Papa, factum ecclesiæ dicitur, obse-
cro quanta monstra in Ecclesia pro benefactis numerabi-
mus? Nonne Iulij secundi horrendas Christiani Sanguinis
effusiones? Nonne Bonifacij octauĩ tyrannides, in toto orbe
abominabiles, & per omnes Chronicas pulsatas? De quo
extat prouerbiũ, Intrauit ut uulpes, regnauit ut leo, mortu-
us est ut canis. Non eo nobis tandem persuadeas, ut sub no-
mine repræsentatiuæ & uirtualis Ecclesiæ, omnia illa iam diu
intolerabilia portenta in Ecclesia, pro factis sanctissimis Ec-
clesiæ colamus? Ne uerum facias quod nostri Germani de
tuo Dialoگو sentiunt, scilicet, te hoc Dialoگو, nõ tam Marti-
num refellere, quã Pontifici & Collegio Cardinaliũ adulari

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO
uoluisse. Si autem Papa est uirtualis Ecclesia, Cardinales re-
præsentatiua, collectio fidelium essentialis. Quod uocabis
Concilium generale Ecclesiæ: non est uirtualis: non repræ-
sentatiua: non essentialis: Quid tum: fortasse accidentalis,
nominalis & uerbalis ecclesia.

Septimo. Nouam hanc Thomæ tui intelligentiam reiicio,
qua illud uerbum CHRISTI, Quodcunq; solueris &c.
sic intelligendum proponis, ut Petrus soluere possit, etiam
a deo inflictas pœnas. Iterum quæro, Qua autoritate, qua
industria hanc intelligentiam, ex istis uerbis trahes? Cur nõ
Beatus Thomas tuus tecum relinquit eum sensum, quem
Ecclesiastici patres, præsertim Chrysoft. ad Hebræos tenuerunt,
ut ijs uerbis nihil aliud CHRISTVS uoluerit, quã
quod ligationem & solutionem Petri, fideles non secus hab-
beant, ac si CHRISTVS ipse ligaret & solueret, hoc est
ratificauit ligationem & solutionem eius in terra. Quo non
fit, ut aliquid Petrus soluat in cœlo uel extra terram. Aut
cur non astruis etiam ligare posse Petrum, & pœnas a deo
inflictas infligere, cum sit utraque potestas una & æqualis?
Corrige ergo uerbum Christi, & ita doce. Quodcunq; ego
ligauero in cœlis, tu solue super terram. Hanc enim tuam
esse intelligentiam in uerbis Christi, euidens est. Sed quam
absurda & impia eadem sit, credo uel palpare possis. Igitur
facias quod facis. Ex istis uerbis Christi nunquam aliud
probabis, quam quicquid Petrus non potest ligare, id nec
soluere potest, quamuis quicquid ligauerit & soluerit, tan-
quam deo ligante & soluente obedire teneamur, Vt salua
sit unitas Ecclesiæ suæ, quam ijs uerbis constituit.

Octauo. Inducis sanctum Thomam, quod secundum me-
am opinionem Ecclesia huiusmodi faciens indulgētias, ma-
gis damnificaret homines, quam iuuaret, quia absoluendo
ab iniunctis pœnitentijs, remitteret ad grauiores, id est, pur-
gatorias. Hæc sanctus Thomas.

○

Respondeo, siue hæc sanctus Thomas, siue alius dicat, nihil ad me, per fundamentum meum primum, secundum, & tertium. Opinio est tantum, nondum decreta ueritas, cui si interim contradixero, non ero hæreticus.

Secundo, uellem a beato Thoma doceri, qua dialectica stet ista cōsequentia, Ecclesia remittit solū iniunctas pœnitentias, ergo remittit ad grauiores, id est, purgatorias. Vos Thomistæ grauius estis reprehendendi, qui sancti huius uiri opiniones, & sapius falsas meditationes, nobis pro articulis fidei audetis statuere. Et id unice curatis, ut sicut nihil præter Thomam dignamini uestra lectione, Ita nihil uultis in eo falsum uideri, in qua sententia iam diu contra omnes Vniuersitates, & totum fere mundum contenditis.

Tertio, fundamentū Thomæ falsum iudico, scilicet, quod deus requirat pœnas a peccatore, nec remittat, nisi requisita satisfactio. Contra, uerū est quod spiritum contribulātū & contritū non despicit. Et q̄d remittit, totū remittit, nisi forte flagella adhuc pro suo arbitrio inferat, quæ nec Ecclesia, nec cœlū relaxare potest. Ideo quādo Ecclesia remittit iniunctas pœnitentias, non ad grauiores remittit. Quia nō habet potestatem remittere ad alias pœnas, uel nō remittere. Sed de ijs in probationibus meis. Inique itaq̄ mihi imponis, quod detruncem priuilegiū ecclesiæ, & hæresim sapiat ea propositio. Tu potius uide, an non in deum sis impius, qui ut potestatem ecclesiæ uana adulatione extollas, in præiudiciū diuinæ potestatis extollis. Id ei tribuens, quod solius dei est. Quare mihi ignosce quæso, si tā sollicitus sum pro dei honore & potestate defendenda, q̄ tu es pro Ecclesiæ potestate eleuanda. Et expectemus uterq̄ in hac re sententiā & determinationem Ecclesiæ seu concilij. Miror aut̄ cur hanc potestatem Ecclesiæ te appellare priuilegium delectet, nisi quod titillare uideris eos, qui magis de potestate dominante, q̄ de charitate seruiente glorianantur. Siquidem

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

privilegium non ad cōmunitatis ministeriū, sed ad proprietatis cōmodum pertinet. Et hāc gratiam debemus SCHOLASTICAE VESTRAE THEOLOGIAE, quod cōmune bonum Ecclesiae (potestatem clauium) non ministerium multorū, sed dominiū feceritis paucorum, Tyrannidem ethnicam, non seruitutem Christianam spectantes.

Nono, Idem dico ad illud, quod sequeretur animas magis damnificari, quam iuari per indulgentias plenarias, quia remitterentur ad grauiores. Obsecro te, Quid Ecclesia ad hoc facere potest, quod anima uadit ad purgatorium? Ipsa absoluit eam a suis pœnis, non remittit ad purgatorium, facit quod potest, si hoc non sufficit, defectus est animæ migrantis, non Ecclesiae absoluentis, non enim potestas Ecclesiae, sed fides purificat, saluat, liberat animā ab omnibus malis. Quæ fides ab Ecclesia dari non potest.

Decimo, illi damnificant animas, qui omittunt eis persuadere plenam fiduciam in Christo, & contemptū pœnarum. Et non nisi magnitudine pœnarum terrent, & pusillanimes faciunt, quatenus uirtutem potestatis magnificent, quæ tanta mala possit tollere. Da animā imbutam charitate. Et erit dura sicut infernus æmulatio eius.

Contra conclusionem meam sextam, Vbi dixi culpam nō posse remitti potestate clauis, nisi declarando uel approbando &c. Latissime resolui meipsum in hac materia, ut uidebis in Declarationibus, quia & ipse hanc conclusionem aliorum sententia, non mea sic posui. Tua autem confutatio prorsus nihil est. Dicis enim, quod attriti uirtute clauium (iuxta sanctorū interpretationem, forte sancti Thomæ) fiunt contriti. Et ideo non modo Papa, sed quisq; sacerdos dimittit dispositiue & ministerialiter.

Respondeo primū, siue sancti sint, siue peccatores, qui sic loquuntur, nihil moror, hoc scio, quod errant. Error in quā est, quod attritus fiat contritus uirtute clauium. Quia ut ait

Apostolus, Oportet accedentem credere. Fides autem nō solum conerit, sed etiam iustificat. Impossibile est enim, qđ digne accedat ad sacramentum, nisi iam iustificatus & uere contritus. Vnde illud commentum de attritione satis late uagans, figmentum est, & nihil in rerum natura, nisi simulationem forte uolueris eam intelligere, quæ magis indignū faciat sacramento. Quid dicam? Etiam iste tuus Dialogus cōfirmat sententiā meam, iam diu mecum moratam, Quod uidelicet THEOLOGIA illa SCHOLASTICA, exu- lem nobis fecit ueram & synceram Theologiam, Nam uides, quod ppetuo hoc Dialogo nihil ago, nisi quod resisto & regarguo SCHOLASTICAM THEOLOGIAM id est falsam scripturæ & sacramentorum intelligentiam.

Secundo. Tu ipse cogeris dicere, quod omnes omnium facultatum dicunt, scilicet a solo deo remitti culpam. Quō ergo uirtute clauium uenit cōtritio? quæ sola uirtute gratia dei uenire ab omnibus dicitur? Vide ne tua confutatio magis sit hæretica, q̄ mea propositio, licet confutator forte nō sit hæreticus. Si autem sola gratia dat contritionem. Quid faciunt Ecclesiæ clauis, si non declarant uel approbant gratiā, quæ eas iam præuenit? Immo nullus uenit ad sacramentum sine fictione, nisi gratia eum mouente ad sacramentū, Aut responde reuerende Pater, Cur ante & non post baptismū quæritur baptizandus, an credat? Cur absoluendus quæritur, an doleat digne de peccatis, antequā absoluatur? An noua iterum Theologia, materiā sacramenti pœnitentiæ non contritum, sed attritum pones? Ergo contritio non est prima pars pœnitentiæ, sed posterior confessione. Et tamen omnes dicunt, quod cōfessio sine contritione nulla sit. An forte postq̄ fuerit absolutus, id est, sacramentū consecutus, & uirtute clauium contritus, tum demū incipiat repetere confessionem? Quod si hæc Theologia uera est, meū fuerit consilium, ut quilibet peccator, prius absoluatur, quā

AD SYLVESTRVM PRIORATEM RESPONSI
confiteri permittatur. Et ita omnia peruerso ordine (ita uult
SCHOLASTICA THEOLOGIA) agamus, absol-
uendo etiam quod nescimus. Deo gratias, immo nobis mi-
seris, qui tantam fiduciam in creaturam ponimus, & clauis
bus tantam uirtutem tribuimus. Sed nō permittit dolor &
negotium omnes errores in hoc sacramentum inuectas per
traditiones hominum, percensere, occasionem dedisse, me-
liora ualentibus sufficit. Igitur nunc quatuor sunt partes
pœnitentiæ, scilicet Attritio, Confessio, Contritio, & Satis-
factio, adeo profecit Theologia, adiutorio Philosophiæ.

Contra cōclusionem septimā, ubi dixi, Nulli remitti culpā
nisi subiecto sacerdoti, quā cum uerā assereres, & tamen in-
culpatā dimittere nō uelles, eo me saltem uituperio scēdasti
quod leprosum appellasti, quia miscerem aliquas ueritates fal-
sitatibus. Gratias ago, quod aliquando (licet cū obprobrio) ue-
racem me confiteris. Sed id admiror, quid acciderit uobis
Thomistis, ut tā diuersum sentiatis. Hanc em̄ meā conclusi-
onē, Thomistæ & tuę sectæ fratres in Germania miro zelo
detestant̄. An aliū habeatis Thomā in Italia, & aliū in Ger-
mania, ignoro. Nisi forte mihi suspicionē facere uultis, quod
nec Thomistæ Thomā, nec Thomas Thomistas intelligat.

Ad octauā dicis, sicut ad septimā, id est, esse ueram, sed mi-
xtam alijs falsis, ideo me leprosum & maculosum. Dico &
ego sicut ad p̄cedentem. Conueniat primū Thomistis inter
seipfos, & tūc pugnēt cōtra me, quāq̄ miror hāc cōclusionē
te nō reprobare, cū tam multis psuasum sit, eam esse falsam.

Ad nonam, ubi dixi, excipi articulū mortis & necessitatis
in decretis Papę. Recte me dixisse sentis, sed nō apte seu ap-
posite, quod illa exceptio intelligat̄ non quo ad impositionem
pœnitentiæ, sed quo ad reservationem casuū. Primo, Man-
huc quid hic audio? supra me sunt quæ dicis, ideo non pos-
sum ad ea respondere. Si Papa etiā in morte reseruat impo-
sitas pœnitentias, fateor me non intelligere, quomodo alias

quam iuxta canones imponendas asseras. precedente enim cōclusionē admisisisti, moritūris pœnitentiās Canonicas nō imponi. Hic rursūm dicis, Papam non remittere pœnitentiās, nisi forte intelligas (ut inferius) pœnitentiās a sacerdote, uel a deo inflīctas, nō excipi articulo necessitatis. Sed de ijs iam supra dictum est, quod pœnas a deo inflīctas, non sit ecclēsiæ uel reseruare, uel relaxare, & sacerdotis impositio mere est arbitraria. Verūm si ita sapis, fragmenta illa cōmunia sequeris, quod quia sacerdos incertus est de quantitate pœnæ inflīgendæ, ideo morituro nō potest omnia soluere, sed relinquit hoc Papæ. Primū quis credat, quod deus a morituro requirat aliam quam mortis pœnam? quā solam sufficere dicunt, ad plenariam remissionem omnium peccatorū & pœnarum, si uolenter fuerit suscepta, quod uerissimū est, quia preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius

Secundū, si ignorat sacerdos quantitatem inflīgendæ pœnæ, quis eam certam facit summo Pontifici? At inquis, huic dictum est, Quodeuncq; solueris &c. Respondeo, nunquid & quilibet sacerdos eiusdem uerbi uirtute soluit?

Hæc & his similia, non nisi ex opinionibus dicitis, & in ecclēsia dei docetis, quæ probare prorsus non potestis.

Ad decimā, Arguis me admittere, qd in alijs damno, nempe, qd animas ad purgatoriū addico, dum solā iniunctas dico remitti pœnitentiās. Respondeo ut supra. Non remitto eas ad purgatoriū, sed iustitia uel rigor dei, quem potestas ecclēsiæ tollere nō potest, nisi oratione, nō potestate clauis.

Deinde suadeo, ut fortiter moriantur, quod eos tutiores faciet a purgatorio, quam omnes omnium indulgentiæ.

Vndecimam præteris. Ad duodecimam dicis, etiam nunc ante absolutionem pœnitentiās imponi, ut c. dudum.

Respondeo, Non tenes quod uolui, quæ & culpa mea est quia non satis me expressi. Sed nec oportuit, cum disputationem proponerem. Sensus meus est & fuit, quod olim nō

AD SYLVESTRVM PRIORATEM RESPONSIO

absoluebantur ante pœnitentiã expletã, quod ex eo poterat intelligere, quod subiunxi, tanq̃ tentamenta ueræ contritionis. Nostro enim seculo, ubi solum imponitur, non autem impletur ante absolutionem, non potest explorari, an uera sit contritio. Et utinam ille uetus mos reuocaretur.

Ad tertiamdecimã. Concedis uerum esse, per mortem omnia solui, ubi ex Canone tantum pœna debetur. Quod si eam quam imponit Canon, etiam diuina iustitia exigat, purgatorium neges, necesse est.

Respondeo, Siue iustitia exigat, siue non, nihil hoc ad claues Ecclesiæ, sed ad orationes duntaxat. Sicut Iacobus dicit, quod oratio fidei Ecclesiæ saluabit infirmum, & si in peccatis fuerit, remittentur ei.

Secundo. Fieret tunc ministerium clauium aliud nihil q̃ negotium perambulans in tenebris, quia solueret, nesciens quid & quantum solueret, quod mihi certe satis absurdum uidetur. Nam iudicium ferri non debet super re prorsus incognita. Clauis enim rem certam, & solidam operari debent. Sed iam satis supra & alibi.

Tertio, nõ sequitur, ideo purgatoriũ a me negari. Sed solũ quod purgatoriũ uirtute clauium non possit solui, ut infra.

Ad quartãdecimã, & quintãdecimã, ubi disputauĩ, quæ mihi uideret esse pœna purgatoriĩ, sed horror & timor, ac ppe desperatio. Tres mihi falsitates imponis & temeritatem.

Respondeo ad temeritatem prius. Eiusdem criminis reus mecum es & tu, & S. Thomas, immo Thomas oim maxime. Qui per omnia ferme sua scripta aliud nihil facit q̃ disputat, & qd grande est, etiam ea quæ fidei sunt, in quæstiones uocat, & fidem uertit in utrum, ut nosti. Cur ergo mihi quæso, nõ permittis disputare de ijs rebus, quæ sunt dubiosissimæ, & nõ determinatæ? Nunqd ego ecclesia sum, immo plusq̃ ecclesia, ut meæ disputatiões pro diffinitionibus accipiãtur? Sed cõsuetudo ista est Thomistica, qua oia asserere

soletis, etiam quæ disputatiue proponitis, aut in Thoma legitis. Ideo & me assertorem credis, non disputatorem. Verum ut uidebis in declarationibus, si in nulla mearum propositionum parte disputo, hac parte maxime disputo, & ita disputo ut meam sententiam firmiter probare mihi uidear, quam tua opinio sit probata, non tamen diffinitio, sed iudicium ecclesie expecto. Ideo ignosco tibi, quod me hæreticum uocas, sciens hunc esse morem Thomistarum, ut hæreticus esse, uelit, nolit, cogatur, duntaxat apud Thomistas, qui opiniones Thomæ non fuerit secutus, Nunc reliqua.

Prima, inquis, falsitas est, quod aperte inuio, eos qui in purgatorio sunt, nescire, sese saluandos esse, ut & xix. propositione dixi. Tu uero cum diuo Tho. cuius doctrina per regulam fidei ecclesiam Romanam, & discussam, & probatam dicis, ponis, quod sciunt se liberandos, alioquin suffragia non expeterent.

Respondeo, Rem ipsam omitto, quia disputo, & infra xix. conclu. non omnes esse certas dixi, licet aliquæ forte cognoscant, de quibus late in declarationibus, si peruenerunt, aut puenient in manus tuas. Nam id credo me probare & probasse, quod non omnes sciant se esse saluandas, ut testantur exempla multa, de animabus euntibus ad iudicium &c.

Probationes tuas tantum uideamus. Primo authoritatem B. Thomæ inducis, cuius sententiam, sententiam sanctorum uocas numero plurali, forte reuerentiæ causa. Et ut huic credam dicis a Romana ecclesia, regula fidei probatum. Miror quod inter tot ecclesie doctores, non aliquando alium quoque, aut textum scripturæ inducas, ideo per fundamentum secundum, iterum tam te, quam Thomam reijcio. Quia & Augu. receptus ab ecclesia magis quam sanctus Thomas. Paulus autem maxime, qui fundamentum meum primum est.

Secundo, miror. Quid uelis, quod ecclesiam Romanam fidei regulam uocas. Ego credidi semper, quod fides esset regula Romana ecclesie, & omnium ecclesiarum, ut Apostolus Gal. vi. Et

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSI

quicumq; hanc regulã secuti fuerint, pax super eos &c. Ro
go eousq; digneris adulari Romanæ ecclesiæ, ut eam per
mittas discipulã esse fidei, quæ reguletur fide, non regulet fi
dem. Sed forte hæc uerbi est cõtrouersia. quia regulã fidei
improprie locutus, uocas, quod ad eam fidem, quã Roma
na ecclesia profitetur, oim fides debet conformari, Et placet
mirifice. Nam & ego gratias ago Christo, qd hanc unã ec
clesiã in terris ita seruat, ingenti, & qd solum possit probare
fidem nostram esse uerã, miraculo, ut nunq; a uera fide, ullo
suo decreto recesserit, nec tot Barathris pessimorũ morũ, dia
bolus tantũ efficere potuit, ut penes hanc nõ maneret ab or
rigine sua canonicorũ Bibliæ librorũ, & ecclesiasticorũ pa
trũ & interpretũ autoritas, & autoritatis sincera profes
sio, licet multi forte sunt nimis, qui priuatim his libris prus
nullã habeant fidẽ, nec eos curent, aut legere, aut intelligere
Tertio, illã consequentiã tuipse quaeso perpende. Animæ
expetunt suffragia, ergo sciunt se esse saluandas. Fuisti ne tu
ipse aliquñ in periculo, uel mortis, uel alterius necessitatis. in
quo nesciebas, an tibi esset pereundũ uel emergendũ? Si fui
sti, recordare quaeso, q̃ anxie quaesieris auxilium & consiliũ
eo maxie, quo ignarus fuisti auxiliij & consilij. Et (ut ille ait)
una salus tibi fuit, nullã sperare salutem. Si nõ fuisti, obsecro
uelis credere ijs, qui fuerũt. Vbi est ergo argumentũ tuum
petunt suffragia, ergo sciunt se saluãdas? Quid si contrariũ
uerius sit, petunt suffragiũ, ergo ignorant se saluandas? Sic
inq; potest fieri, ut a facie eternæ iræ horrentes, timeant peri
re & in lacũ ire sempiternũ, & ne intrent orare, & suffragiũ
quaerere. Hoc ecclesia uidetur sentire, quando pro eis orat,
ne absorbeat eas Tartarus. Item, Libera eas de ore leonis.
Ecce in ore leonis iam iam deglutientis, & in absorptione
Tartari eas esse, ecclesia protestatur. sed latius, ubi dixi.

Secunda, inquis, falsitas est, quod qui purgantur timeant,
præterquam filialiter, quia timor de futuro malo &c.

Respondeo, tuo te gladio peto. Temeritas est in ijs, quæ nos ratio naturalis non docet, uelle aliqd diffinire nostra auctoritate. Elue hanc temeritatem tuã, qui sine auctoritate tãta fiducia pronuntias, non esse in purgatorio, nisi filialem timorem. Thomã enim nõ audio. Secundo, uideo te eo errore laborare, quasi possit esse filialis timor in uia tã purus, ut nullus cum eo mixtus sit timor seruilis pœnarũ, quod iuxta scrip. & ecclesiasticos patres nõ est possibile, cum nulla uirtus perficitur, nisi in patria. Et hæc meæ positionis causa est quod animæ sunt imperfectæ charitatis, habentes mixtum timorem pœnarũ, id est, seruilem. Aut doce me, quõ de pœna doleant, si nõ timent eam, si non dissentiant ab ea, nisi diffinitio doloris B. Aug. alia est in purgatorio, alia super terrã qua dicit, dolor est dissensio animi ab ijs rebus, quæ nolentibus nobis accidunt, dolent ergo? Sed hoc fit, quia nolunt, si nolunt, seruiliter retinent pœnam. Tu cape, ego nec fingere possum, qd quis doleat de pœna, quã nõ timeat, aut horreat

Tertio, id uero q̄ acute dixisti, quia timor sit de futuro malo. Animæ aut sunt in præsentibus malis. Si cogitare posses uel gustasses uitæ futuræ unam guttulam, non ista diceres.

Omnia sunt illic præterita, omnia præsentia, omnia futura. Breuiter, quia hæc sunt ignota tibi. Hoc est quod dico, quia pœna purgatorij est timor futuri mali, id est, horror damnationis. Sicut supra exemplũ dedi, de ijs, qui in periculo sunt constituti. Quarto, quod si solus iste horror satis esset pœnarum, impius esset deus, qui alias pœnas adderet, obsecro creatorem tuum modestius nominare uelis misera creatura, nunquid ideo deus impius esset, quia non secundum caput tuum, opinionibus Thomisticis differtum, ageret? Deinde, nec me intelligis, non dixi hanc pœnam esse sufficientem, id est, omnem quam patiuntur animæ, nec de alijs pœnis disputauit. Sed hanc solam aio tantam esse, tã uehementem, ut sola possit uice purgatorij esse, cum in ea sit omnis

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

pœna, immo aliæ pœnæ seorsum nihil sunt ad istam, ut dixi in declarationibus.

Ad decimā sextam conclusionem, ubi purgatoriū dixi uideri prope desperationem, tu contra, certam spem salutis in purgatoriū ponis, & hoc non, nisi nuda Thomæ autoritate, quod remitto ad fundamentū meum secundū. Secundo uehementer dubito, an scias quid sit certa spes, cum tua ipsius sententia sit, quod homo nescit, an amore dignus sit.

Tertio, hanc conclusionem ex supradictis apertam relinquo, quod morituris & periculo pressis, licet nondū sit desperata, prope tamen, ac uelut similis est desperatæ, salus. Omnis enim timor, pars quædam est desperationis.

Ad decimā septimā, ubi ex consequenti animabus augeri necessario charitatem, dixi, tu pulcherrimo Aristotele mihi occurris, quod uno inconuenienti dato, plura mihi cōtingerent, scilicet nō minus absurdum esse, quod timorem seruilem in animabus posui, q̄ charitatis augmentum. Deinde tu q̄ optimas tuas conuenientias profecutus cum B. Thoma, contrarium asseris, nihil allegans aliud, pro more tuo, nisi noua uocabula, scilicet quod animæ secundū Thomam, sunt uiatores secundū quid, non simpliciter, Quis dixit tibi & Thomæ, esse eos uiatores secundū quid, non simpliciter? An Aristoteles in Elenchis suis? quis temeritatem, ut tu uocas, tibi permisit, scrutandi eius, ad q̄d nulla suppetit nobis ratio, naturalis præsertim, cum nō disputes, sed de finias? An illa tua fortissima ratio, qua dicis. Alioquin, bonū esset eis, diu esse in purgatorio, ut perfectiores & consummatiores euaderent? Hoc argumentum credo non posse fieri, nisi a Thomista, tantum habet acuminis. Nam ex eo etiam sequeretur, bonum esse, ut nullus sanctorum moreretur. Et ut martyres usq̄ in diem iudicij, carceres & ungulas sustinerent, quia si charitas potest augeri in statu in quo sunt, bonū est, ut diu in illo maneant, hoc est, semper moriantur pro

Christo, quo perfectiores euadant. Hæc tu, ut dicis, non sequens uocum nouitates, sed uestigia sanctorum.

Decimamoctauam, ubi uidebas me petere auctoritatem scrip. uel rationis, omittis, nisi quod auctoritate sanctorum pluraliter, id est, S. Thomæ, dicis fieri argumentū probabile. Concedo esse argumentū probabile, id est, dubiū & dialecticū, cui non sit necessariū accedere fide. Et hac tua professione obstrictū uolo, ut quoties mihi diuum Thomā adducis, sine scriptu. sine patribus, sine ecclesia, sine ratione loquentem, memor sis, te dialecticum non theologum agere id est, probabilia tantummodo tradere, non credibilia.

Quid ergo? Hoc pacto iam oīno conuenimus in unū, & finis est disputandī, quia hoc quod affirmas tu, ego nego, uis ergo ut listamus: nam deinceps præter diuum Thomā nihil ponis, nisi quod aliquādo me conuictis insectaris, ubiq; aut inuidiosum pontifici me facere studes, sed transiliā breuiter

Decimānonā præteriens, dicis idem qd supra ad decimā quartam & decimāquintam dixisti, quo & ego te remitto.

Contra uicesimam dicis, summū pontificem posse remittere pœnam tam impositam, quam non impositam, ut edocet diuus Thomas. Oppositam autem dicere est hereticum & contra priuilegium datum Petro.

Respōdeo, nego, & rō negādi dicta supra Con. qnta. Hæreticus aut ero, si postq̄ ecclesia determinauerit, nō tenuero

Ad uicesimamprimā, me conuictio pungis, ideo transeo.

Ad uicesimamsecundā, ea dicis quæ supra Conclu. quinta sunt confutata, Nego esse factum & doctrinā ecclesiæ, relaxari pœnas purgatorij per uiam indulgentiæ, quancp̄ admiror, quod hanc propositionem non approbaueris, qui superius docuisti & admisisti. Animas in purgatorio non soluere canonicas pœnas, ut dicit mea hæc propositio.

Ad uicesimātertiam, longo uerborū tractu repetis id, qd supra tractatū est, propositione VI, de attritione & contritio.

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSI

ne, quod ibi dixi, hic dictum puta. Non est enim fundamen-
tum Theologicum, ex attrito fieri contritum uirtute clauis
um, sed erroneum, deinde attritio seu dolor ille imperfectus
non est idem quod uelle habere dolorem & gratiã dei, Sed
uel est simulatio fallax, uel est initium gratiã uerissimũ. Si-
cut B. Aug. ait, Desyderiũ gratiã est initium gratiã. Et alibi
Velle esse iustum, est magna pars iustitiã. Immo Apostoli
in eo gradu pmanerunt, Rho. VII, Velle mihi adiacet, per-
ficere nõ inuenio. Non ergo attritionis, nec liberi arbitrii,
sed gratiã est tale desyderiũ, ante omnem uirtutem Clauis.

Secundo facillime admitto, qd dicitis, Indulgentias cõferri
posse etiã imperfectissimis, nec hoc negat mea propositio,
imo ego credo, qd remissio pœnã sacerdotalis potest con-
ferri indignis & non contritis. Sensus aut̃ meus, qd nulla o-
mnium oino pœnarum, tam a deo impositarũ, q̃ ab homine,
nisi perfectissimis potest dari, immo nullis in hac uita, manet
enim pœna mortis, dolor cordis &c. Et nullum est dubium
in hac propositione, experientia teste, & omnium sententiã.

Ad uicesimã quartam, Negas falli populũ, si modo attriti
confiteantur &c. qd ut supra de attritione dictũ est, reiicio.

Secundo quod addis, alia opera bona non esse relinquen-
da propter uenias, cum nullus pro certo sciat, se uenias asse-
cutum. Item, quia etsi illi ueniam nõ consequuntur, pium
tamen opus faciunt, quod eos in salutem disponit.

Respondeo. O miserũ patrociniũ ueniarũ, obsecro, si in-
certum est cõsequi nos uenias, quid facimus? quid doces?
Apostolus prohibet, ne in incertũ curramus. Hęc tua apud
me uerissima sunt, Immo apud omnes. Hinc est, qd ego tota
fiducia suadeo hominibus, ut relictis uenijs, inuicem bene-
faciant, quia hic sunt certi, sese gratiã dei consequi. Illic uero
incerti, an gratiam hois cõsequant̃. Hic tandem dicitis & sen-
tis ad omnia uota mea, imo plus q̃ uolui, Ego qui hereticus
perfidus, erroneus accusor, nunq̃ tam uiliter de indulgenz

tuus locutus sum, nec loqui uolo. Quid est quæso donum incertum, nisi nullum donum? Quare ergo tot pompis irritatur uulgius ad incertum suum bonum, quod ad certissimum bonum sine pompa potuit induci? Hoc modo peius fallitur, non maior pars populi, sed totus populus. Quid si ego ista dixissem?

Secundo. Vbi nunc est potestas Papæ, Vbi uirtus Clauisum, si non nisi incertum operantur? Iam CHRISTVS nihil dedisse uidetur Ecclesiæ, qui nihil certum ei dedit. Eo scilicet, peruenit res ecclesiæ studio SCHOLASTICAE Theologiae, ut quæ donata sint nobis, nesciamus, & id profitemur nos nescire, contra Apostolum i. Corin. iij. Sed uide meas declarationes. Credo me id effecisse, ut intelligi possit, quid clauis & quid non operentur, idque non incerte, sed certe.

Tertio, Altera lacinia frigidi huius patrocini tui, miserarum ueniarum est hæc, quod etsi illi uenias non consequantur, tamen pium opus faciunt &c. Volo premere, quæ hic cogito, tu quæso uide quid dicas, & quid inde sequatur. Hoc dico interim, non potest populus ad pium opus induci, nisi spe incerta ueniarum? Dic hoc populo & uide, si unum obulum pro tali ueritate consequaris. Quis enim pro incerto, certum laboret? Ideo necesse est præconibus ueniarum, hanc ueritatem non docere. Et tamen non fallitur maior pars populi. Ad has impias fabulas peruenimus, dum docemus populos non incertissimam & nudissimam misericordiam dei, sed in proprias iustitias incertissimas, immo nullas confidere.

Quarto, sic ueniæ essent pro mortuis solidiores quam pro uiuis, quia tua sententia profunt defunctis certissime, uiuis autem incerte. Et tamen pro uiuis sunt principaliter & directe institutæ. Quod si directe non sunt nisi incertæ, quomodo quæso certæ fiunt, quando sunt indirectæ? fateor hæc etiam in Glo. li. v. c. Quod autem, posita. Primo me mouerunt, ut de indulgentiis dubitarem, Et quomodo non dubitarem, cum dubitare, iubeat, a tantis ueniarum tutoribus, doctoribus præconibus?

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

Quinto, Vide ne populus piū opus pro uenijs facere doctus, non faciat eo ipso, nisi malū opus, scilicet, si opus huiusmodi alias nō faceret, nisi uenias speraret. Hic patet, qd non deum pro fine, sed creaturā, scilicet, remissionem pœnæ, in opere suo habet. Nisi uerum sit quod aliqui dicūt, indulgentias esse pias fraudes, quod populus bonum opus facit propter deū & spe placendi deo, prouocatus ad hoc per uenias

Ad uicesimāquintā, ea quæ dicis nihil curo, non em̄ sunt ad propositū, tu intelligis propositionē meā loqui de potestate iurisdictionis, quā tñ negaui superius & inferius in purgatoriū ualere. Ego loquor de potestate operandi, & qdem nō fuit mens mea, ut sic fallerent legentes, sed tunc sicut occurrebat, ita ponebā. Potestas itaq; hæc est, quia Papa generali intercessione orat pro defunctis cū tota ecclesia. Episcopus speciali, ut in diebus cōmunibus. Curatus, in singulis ferijs. Ergo est potestas orandi & intercedendi, de quo alias.

Ad uicesimāsextam, dicis ecclesiam habere potestatem in purgatorium secundum sanctos (id est, S. Thomam) & hoc per applicationem meritorum CHRISTI.

Respondeo ut supra, sanctum Thomam nego.

Ad uicesimāseptimā, ardens in defensionē tuorū dicis, nō hoïem, sed meram ueritatem & catholicā prædicari ab ijs, qui animā eo instanti, quo plene factū est illud, gratia cuius plena uenia dat, puta quando deiectus est aureus in peluim

Respondeo, o suauissimā glossam, quis ignorat, qd anima quando satisfactū est pro ea, in instanti euolat? Nūquid hoc impugnaui? quis ista nō credit, Sed & hanc glossam tuā derunt postea tui quoq; fratres Germaniæ. Secundo huc attende, & hic responde, ubi urgeris & nodus hæret, An sit hoïem prædicari uel deū, dicere, qd anima per indulgentias euolat. Hoc tu iam iterum, factō & doctrina ecclesiæ, id est, opinione tua & sancti Thomæ, probas. & nō aliter, quanq; tu nō tam uiliter pendis animas, q̄ hi nostri. Siquidem tu au

reū in peluim, nostri duodecim quatinos satis esse dicunt.
 Tertio, quod si etiam uerum esset, per indulgentias redimi
 animas, qua dialectica didicisti, eodem momento satisfactū
 pro anima, quo factū est id, gratia cuius donatur uenia: ita
 diuinatis de ijs rebus abstrusissimis, ac si presentes omnia ui
 deretis. Nonne posset fieri, ut dum ille nummū iactat, inter
 rim angelus sicut Thobia fecit, offerat deo memoriā huius
 facti, & deinde animam uisitet, & aliqua mora intercedente
 redimat. Aut aliud fieri, quod nos ignoramus.

Quarto aptissimā adducis similitudinem, quod talis præ
 dicator sit similis coco, qui substantiales cibos, accidentalibus
 saporibus exacuit. Immo hoc dolemus, quod comefto
 res illi, nimis accidentalibus & alienis uerbis adulterant uer
 bum dei. Denique iube, ut prædicatores illi hoc modo sua uer
 ba intelligenda doceant, & uidebis eos omni populo sibilū
 & fabulam fieri, nullus enim ita intellexit. Quare satis ui
 deo, quantum sollicitauerint apud te, ut hanc eorum conscis
 entiam utcumque excusares, & leuares, sed frustra.

Ad uicesimā octauam, me detractorem uocas, & eum
 qui ponit in cœlum os suum, quia deus (inquis) concessit
 Papæ dare de suffragio pro uoluntate sua.

Respondeo. Nolo tecum conuitijs agere mi Pater. Scio
 quod omnia facilius sustinemus, quam ueritatem. Tuis uer
 bis non potest offendi auaritia, quia non tangis eam, sed tin
 gis & pingis. Nam quod Papa possit dare suffragium, non
 nego, sed quod suffragium faciat animam euolare, hoc inte
 rim nego, donec tu aliud probaueris.

Ad uicesimā nonam, primū somnia mea uocas. Deinde ex
 S. Thoma de pœna uolūtaria longū trahis sermonem. Et in
 fine dicis, Contrarium si quis asserat, stultus & ridiculus sit.

Respondeo, sum optime contentus, ut tu sapias & rideas,
 usquequo uoles. Si ego stultus & ridiculus.

Secundo, Ego questionem duntaxat posui, Tu sicut egre

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

gius Thomista (pro more uestro) nec nutum uestris opinio-
nibus contrarium ferre potes. Nihil tamen prorsus probas

Tertio, ista distinctio B. Thomæ est falsissima, meo iudi-
cio, scilicet, quod aliqua pœna est, per quam bonum acqui-
rimus, ut quæ est in hac uita. Alia autem per quam nullum
bonū nobis accrescit, sicut est mors naturalis & pœna pur-
gatoriū, quia licet sine ea (ut ais) non peruenitur ad bonum
tamen bonum non per eam accrescit.

Respondeo, Ita loqueris sine iudicio, ac si necesse sit uer-
bum B. Thomæ oraculum haberi. Cur ergo Apostolus
errat, quādo dicit, omnia cooperantur in bonū sanctis? Sed
forte ut estis prompti ad distinctiones (id est scripturæ di-
scerptiones) dices, quod omnia cooperantur, scilicet huius
uitæ, sic enim soletis elabi, Contra. Rho. xv. Qui moritur,
domino moritur. Et Psalmo cxv. Preciosa in conspectu do-
mini, mors sanctorū eius. Doleo ego sanctū uirum eo prola-
psum, ut neget per mortem, bonum accrescere. Cum sancti
martyres, martyrio & morte, summū præmiū & aureolā
obtinuerint. Igitur, siue hæc dicat angelicus, siue humanus
doctor, insulsissimum errorem dici, cum fiducia proclamo.

Quarto, eodem sensu, probabiliter, nihil asserendo, dixi,
Animas quoq; uoluntaria passione pœnarū purgatoriū, per-
fici in charitate, quia necesse est, ut ament & eligant pœnas,
quas sentiūt deum eis infligere. Hæc enim uoluntas dei est,
quam super omnia diligunt, aut certe diligere laborant.

Ad tricesimā, repetis eandem tuā cantilenā, quod animæ
certæ sunt de gratia dei & salute &c, quibus supra respōdi.

Ad tricesimā primam, dices me superfluū dicere, eo quod
supra posuerim perfectissimas consequi uenias. Hic autem
uere pœnitentes, qui tamen minus rari sunt.

Respōdeo, Recte fecisses, si meas propositiones intactas
reliquisses. Tu incedis ad Aglonem, & illæ ad Austrū, adeo
conuenit tibi cum indulgentia earum. Tu audes egregie mi

pater, p̄fectissimos discernere a uere p̄nitentibus. Deinde q̄d absurdus est, p̄nitentes & attritos facis eosdē, nisi obicem ponant. Ista figmenta obicis & attritionis, supra quoq̄ reieci, & nunc reijcio. Humana sunt cōmenta nuper inuenta, sine auctoritate ulla & ratiōe. Neminē p̄nitet uitæ suæ nisi gratia fidei præuentū, ut tenet una sententia totius ecclesiæ. Quid mihi ergo de fictitia illa p̄nitentia, quā tu attritionem fingis? nec est ullus tam perfectus in hac uita, qui nō egeat p̄nitentia, ut supra dixi. Tu autē p̄nitentiā extra ecclesiam uideris ponere inter attritos duntaxat, q̄d est euidentis error.

Ad tricesimā secundam. Vbi ego docui, ne ullus fideret in literas ueniarum, quippe cum dicat Scrip. Maledictus qui confidit in homine. Tu acutissime uolens unum malum uincere, gemino te perdis. Primū fatuos, eos asseris, qui sine operibus bonis tutos se putant. Quid ergo supra dixisti, q̄d attritus consequens sacramentum & indulgentias, euolare si moreretur? cum talis omnino sit sine bonis operibus? Deinde uideris admittere, quod cū bonis operibus possint esse tuti, hoc secundum te Christianum est, secundum August. & Paulum, Pelagianum est. Cum talia opera reuera nulla sint, quibus tuti esse possumus. Sed nuda misericordia salu erimus, Vt Apostolus Tit. iij. Nō ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. Ita & alibi, sola fidei iustitia gloriatur.

Secundum. Qui uero ex spiritali commodo eiusmodi literarum concipiunt spem melius uiuendi & moriendi, &c. recte sentiunt, & sic docentes, recte docent.

Respondeo. Remissio p̄narū tantū confertur per literas & indulgentias, dignū ne ergo iudicas hanc, spiritali commodum uocare? Quid anima inde boni consequitur? Nihil prorsus, & tamen est spiritali cōmodum. Ita luditis uerborum & nominum licentia, donec omnia confuderitis.

Secundo, quō melius spes uiuendi nascitur ex remissione

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSI

pœnarum: id est, uita ex morte: Mortua res est pœnarū remissio, & ita mortua, ut etiam tuis Magistris testibus, melius sit satisfacere p se, q̄ satisfactionem remitti per indulgentias. Sed quid ego cum tuis nudis uerbis pugno: Spes uitæ melioris ex deo per gratiam eius uenit. Gratia autem nō in remissionibus, sed in inflictionibus pœnarum potissimū operatur. Vt ad Corint, Virtus in infirmitate perficitur.

Ad tricesimātertiam, Vbi nihil habuisti quod diceres, id uoluisti conari, ut me Pontifici odiosissimum faceres, cuius me detractorem iniustum, falsum, erroneumq; deblatteras. Euidens signum est destituti a ueritate, furor, & indignatio

Respondeo tibi semel pro oibus. SVMMI PONTIFICIS potestatem honoro, sicut decet. Vestras aut, uel opiniones uel adulationes cōtemno. Ideo huius cōclusionis meę (hanc em̄ non disputo) contrariū, libera fronte hæresim pronuntio. Nō est in manu hoīs reconciliari hoīem deo, nec Papā gratiā dei iustificātem donare, ut tota sentit Ecclesia Cuius contrariū, nullus fuit tā foedus hæreticus q̄ doceret.

Secundo, ut tuis præconibus utcunq; succurras, iterum fingis distinctionem, pro Thomistarum laudabili more, d. Qui uero dicunt (ut refert) uere dicunt, modo reconciliatio illa intelligatur improprie, per amotionem reatus, qui animam a dei contemplatione clare secludebat.

Respondeo, miror, qd nō eadem opera reconciliationem illā intelligi doces, Alphabetū Græcum, uel Hebræū, aut aliqd aliud, qd non significat literis & syllabis istis. si ista licentia improprie loquendi p̄mittitur, quid me impugnas: cur nō aliq̄ sensu improprio, me uera dixisse fingis: cur nō oīm hæresium insanias uno sinu suscipimus, cū possint eorū uerba uera fieri, si improprie accipiātur: Vbi manet regula illa, QVOD DOCTORI ECCLESIAE oīs improprietas (quantū fieri pōt) uitanda est: Et illud sapientis. Qui loquitur sophisticè, odibilis est. Rogo dent mihi tui improprietate

cum ueniā, si uerba uestra nō intelligimus ego & populus. Credimus em̄ uti uos uerbis p̄ intellectu, nō pro illusiōe nostra. Nisi iterū rediit, q̄d B. Hierony, in Ioanne Hierosolymitano arguit, scilicet, q̄d aliud loquunt̄ sacerdotes, aliud audiūt populi. Vos aut̄ dedita opa, ad improprietatem uertitis uerba, & hoc etiā ita defenditis, ut gloriam uelit̄ meruisse.

Ad tricesimamquartam, dicit̄ quod sit hæretica, quia negat quod Papa possit omnem pœnam abolere.

Respondeo & ego per distinctionem, Hæresis accipitur uno modo, pro ut est contra opiniones nudas Thomistarū, Et sic est hæretica. Alio modo, pro ut est contra doctrinam fidei & ecclesiæ, & sic est catholica.

Secundo, spero quod mihi etiā non rogatus concedes, per indulgentias nō aboleri mortem, & mortis tot pericula & infinitas passiones huius uitæ. Istis aut̄ manentibus, obsecro, quid magni remittunt ueniæ, quādo relicta mortis pœna, satisfactiunculas temporales remittunt? Sed ex Musca Elephantem facere placuit, utinam non amore Amorrei.

Ad tricesimamquintam dicit̄, Nullum esse declamatorem reor, qui tam stulte docuerit.

Respondeo, Ego non reor, sed scio. Extant em̄ libelli positionū, quibus id non solū docent, sed ita defendunt, ut cōtrariū asserant errorem. Idcirco iterū rogo dñm, ut Thomā italicū & Germanicū sibi discordem, primo concordet, ut sciā utri pugnem, uel cedā. Sed iterū ad solitum refugiū uenis, id est, ad improprietatem forte, d. Si qui tñ docerent, quod nō contriti, non uane indulgentias consequuntur (quia proderunt contritione, ex post facto accedente) nō male docent, apud cōplures peritos. Ergo id Christianū est prædicare? Cur ergo scriptura nos hortatur, ut q̄totius cōuertamus & cōuertamur. Et nullam dat fiduciā futuræ pœnitentiæ, interim secure dilatare? Sed omni hora uigilandū docet. Siue ualeant indulgentiæ in futurū, siue non, nihil curo, Id curo, q̄d

AD SYLVESTRVM PRIORATEM RESPONSIO

pro re leuissima, id est uenijs, rem illā grauissimā, & solā necessariā, id est, contritionem tā uiliter aestimamus, tam frigidē curamus, ut non ad nos pertinere uideat, quo tempore peccator eam obtineat, modo presentes uenias redimat, quas cū sine periculo nō solum differre, sed etiā nunq̄ redimere liceat, sedulo tñ agimus, ne differat. Si id amore pecuniæ nō fit, Cur non tā sedulo agimus, ne cōtritionem differat? proprietas hic ne obstat? oia tam acute pro ueniarū gloria excogitant. Et impius sum, q̄ pro gratia dei uel stupide disputo.

Ad tricesimā sextam dicis, q̄d sit heretica, deinde pœnitentiales Canones euacuet, euertat, & tertiam partem pniæ satisfactionem, & oia iura loquentia de pœnitentia, & purgatorio. Adde quæso & cœlum & terrā, ut oia comprehendas.

Respondeo. Spero dabis mihi uerū esse, quod per totam Ecclesiam dicitur, scilicet posse contritionem hominis tantam esse, ut deleat omnem culpam & pœnam. Secundo dabis, quod uoluntarie morientes omnia soluunt, & satisfaciunt plenissime. His credo sine indulgentijs & literis adesse remissionem plenariam, & tamen me in hoc non esse hæreticum, nisi apud Thomistas forte.

Secundo, debitū ideo dixi etiā ijs, qui tam perfecti non sunt, quia Papa minister est Ecclesiæ, quicquid potest facere fidelibus in salutem, debet sub necessitate salutis, etiā gratis, quod si non fecerit, deus supplebit spero per misericordiam suam, quod homo neglexit per incuriam suam.

Ad tricesimā septimā. Post q̄ dimissa disputatione, quā de participatione bonorū Ecclesiæ cœperas, Dicis tandem hæreticū me esse, si dicerem sufficere impleri iniunctā pœnitentiā a sacerdote sine impletione eius, quæ a deo imponit, & sic euolare peccatorem nō satisfacto prius deo. Sicut dixi, uester iste mos est, si mos uocari posset, tanta cholera aestuare, ut altera pene syllaba hæreticū dicatis, nil nisi hæreticū, hæreticū, Thomistæ loqui didicerunt, & tñ nihil pro-

sus efficitis, nisi quod contra uestras frigidissimas & nudissimas opiniones dictū aliqd esse probatis. Ideo mihi de uobis Maías uidef dicere, Concipietis ardorem, & parietis stipulā. Et illud Gentilis, Parturiūt montes, nascetur ridiculus mus.

Primū, ex prædictis uidisti, quod de pœna quā deus infligit, omnibus partibus a te diuersus sum, alijs nixus principijs, ideo totum, quod contra me machinaris, frustra machinaris, nego principia tua, & te totum a planta pedis usq; ad uerticem, sicut habes fundamenta mea superius posita.

Secundū, nolo ego docere uel doceri in Ecclesia, quod requisitus, non possim defendere, nisi dicendo, Sanctus Thomas sic dixit, Christianus sum, non Pythagoricus.

Ad tricesimā octauā, Utrobicq; dānabiliter me errare dicis, siue de culpa, siue pœna intelligā, quia Papa non declaratiue, sed ministerialiter & dispositiue, culpā & pœnā relaxat.

Respondeo, Hæc supra confutata satis sunt, quia ante ministerium Papæ, & ante eius dispositionem, oportet remissam esse culpam, Nihil enim ualet tua fictitia attritio.

Secundo, quo ad pœnā a deo inflictā, Papa nec dispositiue nec ministerialiter se habet, ut remittatur. Hoc em̄ ptinet ad forū dei, in quo Papa p̄ter intercessionem, nihil iuris habet, ut satis dictum est, nec contrariū est determinatū ab ecclesia.

Ad tricesimā nonam, tandem plenus fiducia, premo puer sum doctorē. Deinde detractorem uenialiu (ne dicā) uenaliū p̄dicatorū & Pontificis, proclamas. Deinde negas bonarū disciplinarū præceptis institutū. Oportet me tandem animū meū & lectoris mei instituere, ut sciamus cū THOMASTRIS, neminem posse loqui, nisi paratū, altero uerbo conuictū, crimen, blasphemiam, audire. Diligitis em̄ opinionis uestre sensum plusq; onager suū foetum. Audiamus ergo istā magnificā tuæ disputationis Bullā. Duo, inquis, p̄cepta tenes falsa, quæ uenias euertūt. Vnū, qd uera cōtritio aboleat oēm pœnam, Alterū, qd uera cōtritio pœnas præeli-

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

gat semper. primū impugnas, & id nō nisi bene institutorū
Theologorū paradigmate, scilicet, ubi ostendens hoiem, re
stituitur in amicitia, nō sine emenda. Ita deus, lege cōmuni,
abolita culpa, uult peccatorū emendā prāstari &c. Primū
si esses bene institutus Theologus, ut gloriaris, scires iudici
um diuinū & humanū, dissimillima & contraria esse. Et deū
si remittit, totū remittere. q̄d homo, quia nō est tam bonus
q̄ deus nō facit. Deniq; sic Christus docuit, Vt filij essemus
patris nō reddentes, nec requirentes malū pro malo, sed be
ne facientes malis. Si filios oportet esse tales, quanto magis
ipse pater talis est. Ideo lex ista cōmunis, quam tu (pace tua
dico) fingis, non habet locum, nisi in opinionibus tuis. Nec
unq; legis a deo peccatū remissum, reseruata pœna, prāser
tim ea, quā Papa remittere possit. legis autē semper contrari
um, quod oīno pœnā & culpā remittit, sat habens uindictę, si
homo noua uita totus ei seruiat. Igit̄ legem illā cōmunem,
qua utitur deus remittendo peccatū, ille doctius & uerius
tradit, qui dixit, Sacrificiū deo spiritus cōtribulatus, cor cō
tritum & humiliatū deus non despicias. Immo de industria
p̄ueniens, damnat uestrā sententiā & legem, dicens, Quo
niam si uoluisses, sacrificiū dedissem, holocaustis nō delecta
beris. Ad idem est Isa. I. P salm. xlix. & Miche. vi. & multa a
lia loca scripturæ, ad uestram sententiā autē nulla prorsus.

Secundo, iterū inuidiam mihi cōstare anhelas, quādo me
accusas, q̄d eneruem & euacuem uenias. Hoc (salua tua re
uerentia) nō uerū dicis. Ista em̄ est sententia mea, q̄d cum sa
tisfactio sit (oīm sententia) melior, q̄ indulgentia, dico, q̄d bo
na opera, quæ pertinent ad satisfactionem, sint prāferenda
uenijs, prāsertim, cū ueniæ sint, nec prācepta, nec cōsulta,
ideoc; nec meritoria, nec utiles ad salutem. Quia ubi non p̄
ceptū, ibi nec obedientia. ubi nō obedientia, ibi nec meritū.
ubi nō meritū, nec salus. Sunt em̄ licentiæ ac pmissiones q̄
dā, ut olim libellus repudiij, & nunc pmissio litij & iurgiorū

forensium. Ideo dolere me confiteor, quod has res leues, tanto boatu ardemus uulgo persuadere, quod cum sine exhortatione pronum est ad permissiones, summis uiribus persuadendum fuit ad meliora, id est, ipsam satisfactionem. At hoc modo, cum uideant, precones ueniarum, quaestum funditus periturum, prudentissime hanc melioris persuasionem, non modo omittunt, sed omni studio caelant quoque. Nec multum prodest, quod dicitur (causa uerbi) uenias quidem non ualere ad meritum seu salutem, ualere tamen ad celerem satisfactionem & poenarum extinctionem. Si sane ita, sed nihilominus redit id, quod prius dictum est, quod adhuc melius sit, etiam poenas & satisfactiones non extinguere aut remitti, cum in hoc, non nisi optima opera remittantur, scilicet oratio, ieiunium, eleemosyna. Haec enim sunt partes satisfactionis, quas remitti, si audes bonum asserere, audebis etiam, id quod nihil est, optimum dicere. Igitur uenias quaerant, qui uolunt, sed exhortentur plus ad meliora, id est, ad ipsa optima satisfactionis opera, sicut uirgini permittit Apostolus nubere, hortatur autem magis, ut uirgo maneat. Tales & tam discretos ueniarum buccinatores, qui se parent preciosum a uili, si dederis, nihil est, quod dissentiemus, paucos autem dabis, aut aliquot ex ipsis, mendicos facies.

Ad quadragesimam, cum S. Thoma (timui enim, ne cum S. Paulo uel August.) confutare conaris, alterum meum (ut dixisti) falsum praecipuum, scilicet quod uera contritio, poenas quaerit & amat. Et distinguis duplices poenas (sicut & supra fecisti) Primo, quam diu poenas dare pro sceleribus, est alicuius boni allatum, ut in praesenti uita quando meritum est, uera contritio amat poenas, ad merendum & praecauendum a peccatis, sine tamen contemptu ueniarum.

Respondeo, Gratias ago tibi quod maximas. Nunquid ego aliud uolui, quam quod tu hic dicis? Cur ergo supra hoc praecipuum falsum asserebas? An idem apud te diuersis locis, & uerum & falsum est? Rogo, si mihi non uis credere, crede ali-

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

quando ueritati, ut Aug. ait, per os tuum loquenti tibi, fortassis ignoranti & inuito. Admitto optimã istam cõfutationem falsi præcepti mei, qua uerissimũ esse astruitur. Sequeris, quia utruncq; melius est, q̃ alterum, & cætera. Magne deus, quanta est uis ueritatis, ut omnium se fortissime tueatur, per os detrahentium sibi. Tu qui bonis es disciplinis institutus theologus, doce me quæso, quomodo hæc duo simul stare possint, amare & quærere pœnas & satisfactions, simul etiam remitti, & quærere indulgentias? Quia unum illorum, ut ais, sine altero minus est, utruncq; autem melius est id est, ut simul satisfacias, & simul omittas satisfactionem, quod est aliud nihil, quam cum ratione, ut ille ait, insanire.

Sequeris. Vbi uero pœnæ nullum bonũ afferunt. Sed retardant a bono gloriæ, pœnæ non assumuntur, & c. De his conclusio mea nihil dixit, sufficit mihi, quod etiam tuo testimonio sit uerissima, pro hac uita, nisi quod iterum doleo diu Thomæ uicem, & miserã suæ discordiæ sortem, quia hæc conclusionem probat in Italia, & damnat in Germania.

Secundo, istud figmentum tuum est, quod pœnæ in purgatorio non afferant bonum, contrarium enim superius tenui & defendi, usq; ad determinationem concilij.

Tertio, Ratio tua nihil ualet, quod etiam pœnæ & opera huius uitæ, retardant a bono gloriæ, & tamen assumuntur immo, ut quidam e tua secta, doctissimus doctor Ioannes Taulerus ait, si cœlum coram te apertum esset, adhuc intrare non deberes, nisi primum uoluntatem dei super introitu consuleres, ut etiam in gloria, nõ quæ tua sunt quæras. Sed hanc sententiam uerissimam & theologicissimam, absit, ut probet scholastica theologia.

Ad quadragesimam primã, dicis uerum me docere, & gratias ago. Addis tamen, quod non minus caute sunt improbandæ, & restringendæ ueniæ in præiudicium Apostolicæ facultatis. Et tu quoq; uerum hic dicis, immo, nec caute, nec

incaute sunt improbandæ, sed permittendæ, ut quærat quis uolet, tantum ne magnum quis se cōsecutum cōfidat, quin maius potuerit consequi.

Ad quadragesimā secundam & tertiam, conaris id persuadere, quod pontifex per uenias prouocat ad pium opus. Et melius esse opus pium cum uenijs, quam alterum solum.

Mihi longe alia mens est. Melius prouocaretur fidelis ad ipsam satisfactionem sine uenijs, ut supra coactus es concedere, id est, ad multa bona opera, quæ quod prouocatur ad unum illorum cum uenijs, id est, remissione multorum, permitto tamen uenijs ita prouocari. Sed dico, quod sit incomparabiliter minus, ideo mea conclusio uerissima.

Secundo erroneum est, quod opus cum uenijs, uel gratia ueniarū melius sit, quæ sine uenijs. quia si satisfactio est multa & optima merita, quō opus unū cum tot meritorū remissionibus melius erit, quæ ipsa tot merita? Loquamur quæso cū iudicio, & Christiana libertate. Neque enim poteris dicere, indulgentias aliud esse, quæ remissiones satisfactionis, rursum, satisfactionem, non potes aliud asserere, quæ multa bona opera, ieiunij, orationū, eleemosynarū. Sufficit ergo, quæsumus, ut permittamus per unū opus bonū, multa bona opera remitti, non etiam eousque cōmendemus, ut melius esse unū multis, credat.

Tertio idem est, quod deinceps dicis, quod cæteris paribus, melius est dare eleemosynā gratia ueniarū, quæ gratia meriti precise. Id est, melius tibi uidetur, ut homo, uno bono opere & merito, faciat se uacuū multis bonis operibus, erroneū hoc & impiū esse, pace tua, credo. Semper tu id conaris ut ueniæ, non permissiones & licentiæ quædam, sed perfectiones esse uideantur. Scis aut, quod licentiæ omnis, nullam habet laudem, nec exhortationes, nisi quod non peccatum est & infirmorum, potius pigrorum solatium. Immo, ut ille uerissime dixit, Licentiæ omnes deteriores sumus, ita in uenijs quomodo potest melior fieri, concomitater, ut tu dicis, qui

AD SYLVESTRUM PRIORATEM RESPONSIO

per eas tot meritis sit minor: & solum permittitur esse deterior, tu autem & suadere uis, ut sit deterior.

Sed uideamus tamen probationem tuam, quia ibi, inquis scilicet in opere pro uenijs, duo bona sunt, scilicet meritum & sublatio impediens. Hic uero unicum est, & cætera.

Respondeo, quã studiose claudis oculos, & in aperta luce quæris tenebras, fateor, duo bona sunt ibi, id est, meritum, & remissio multorũ meritorum, quod bonũ est pigritiæ carnis, & damnum optimũ, optimorum bonorum, & sublatio quidem impediens, scilicet ad peiora. Secundo, hic, id est, in opere sine uenijs, id est, permanente satisfactione, nõ unicum est tantũ, sed tot, quot sunt in tota satisfactione, quæ est optima & meritoria, sublatio omnium impedimentorũ gloriæ. Et quid multa? si tua dicta recte intelligeres, uideres tibi esse causam assumptã uituperandi bona opera, & laudandi remissiones eorundem, quod horrendissimũ est in ecclesia audiri. Ideo cũ fiducia, mihi sumpsit causam laudandi bona opera, non tamen uituperandi uenias. Abstrahere uocabula hæc, indulgentias, uenias, & relicta opinione rem intueri & uidebis, te non bonũ, nec bonæ causæ patronũ. Quid em̃ potest, etiam ipsa ecclesia, ex uenijs facere, nisi remissionem satisfactionum? Quid autem potest satisfactiones intelligere, nisi optima opera, meritoria sc̃q; pœnas, & ipsa a deo præcepta? Quid ergo magnifacere præsumimus, quod in se nihil est, nisi permissio deterioris, ne peccetur ab infirmis?

Ad quadragesimã quartam, Nouus interpret scripturæ dicit, pauperi posse negari eleemosynã sine peccato mortali, licet nõ sine ueniali, ideo conclusionem meã falsam & c. Gratias tibi agit, ut optimo patrono, insignis illa belua Philargyria, quia discit, se posse negare petenti eleemosynã sine mortali peccato. Proh dolor & horror horrendus, quid audimus in ecclesia? Cur ergo Ioannes dicit, charitatem non manere in eo, qui claudit uiscera sua a proximo suo? An cha

ritas etiã recedens, nõ relinquit peccatũ mortales: imo Chri-
 stus in iudicio, cur dãnabit eos, qui esurientem non cibaues-
 runt? &c. Sed forte in psona improprijstarũ ista dixisti. Est
 aliqs sensus uerus, quẽ ex India forte adduces postea, ideo
 interim expectabo. Quod si dixeris, tunc cũ ueniali pecca-
 to negari, quando pauper non eget, aut alias iusta est causa.

Breuiter, si est iusta negandi causa, sine peccato negatur,
 sin est nulla, peccatũ mortale est, negasse. Sic Euangelium,
 sic apostoli loquuntur. Secundo, cur non pari, immo ma-
 iori studio exquiris, quomodo liceat uenias non redimere,
 ad salutem inutiles & nõ necessarias, qui tam periculose, &
 acute exquiris, quomodo bona opera liceat omittere, sola
 necessaria & utilia ad salutem, deniq; præcepta ab ipso deo?
 An obsequiũ deo te arbitraris præstare, si calumniaris præ-
 cepta dei & bona opera, tantum ut uenias, nec a deo, nec ab
 homine præceptas, efferas immodice? Finge nullas esse ue-
 nias in ecclesia, sed omnes per se satisfacere, sicut olim fiebat,
 Rogo, utra facies tibi placeret: ueniarum, an satisfactionũ?
 Vel ergo, tu non recte intelligis indulgentias, uel mala simu-
 latione moliris calumniam bonis operibus.

Ad quadragesimãquintam, iterum distinguis, ut uideris ti-
 bi, sufficientius, bona temporalia necessaria, & tandem cum
 Thomistis nostris cõsentiens, dicis, necessaria secundo mo-
 do danda pro eleemosynis, sed solum in extrema necessitas-
 te. Rogo, ignosce mihi reuerende pater, uror em̃ nimis, qd
 textum Apostoli Ioannis de necessitate, perditissime trahis
 ad necessitatem extremã, quis dedit tibi potestatem, necessi-
 tatem illam, extremam facere? Sic diabolus insidiosissimus
 hostis, etiã sacras literas nobis illudit & perdit. Det domi-
 nus Iesus Christus, ut nullus hoim, tibi & omnibus, qui hãc
 glossam tenent, tribuat, nisi dum perueneritis ad extremam
 necessitatem, ut discatis, scripturam sanctam incorruptam
 relinquere, uel penuriam, istam libidinem, & luxuriã corrum

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

pendæ scripturæ, iam ferme trecentis annis patitur ecclesia incomparabili damno suo, a doctoribus scholasticis.

Secundo, conclusionem meam uerã relinquis. Verũ non capis quod uolui. tu in hoc recte sapis, quod necessaria secundo modo, potest homo pro uenijs dare, quod admitto. Sed nostri uenales præcones, de necessarijs primo modo, suadent hominibus dare pro uenijs. Horum em̄ uox & litera (exempli gratia) sunt hæc. Si haberes unam tunicã, uendere deberes, ut uenias redimeres, nec hoc contenti suadent, ubi quis necessaria primo modo nõ habuerit, tum alicunde mutuet, aut mendicet, etiam si sit uxor, deinde fratres mendicantes quoq; suadent, ut corradant sine licentia pecunias. Hæc sunt, mi pater, illa portenta, quæ apud nos crassantur, Nihil nisi impudentissimæ & rapacissimæ auaritiæ negotiũ hic agitur, in tantum ludibrium ecclesiæ Romanæ, ut hæc sola esset causa abunde satis, ut uniuersæ ueniæ tollerentur, nec me falsa dicere credas, nõ tamen uox & fama extat, sed & libri eorum, in quibus hæc passim leguntur.

Tertio, omnia quæ suades & dicis, ea opinione uel simulatione dicis, qd ueniæ sint aliquod bonũ de quo satis supra Ad quadragesimam septimam, cum tibi esset uerissima, tamen quia propositum tibi fuit, nullam non mordere, licet nullos dentes habeas, ad insignem adulationem Papæ uersus, admittis esse ueram, sed ex Papa monstrum faciens, tribuis ei utriusq; potestatis apicem, scilicet, ut sit simul Pontifex & Imperator. Ita autem tribuis, ut possit imperio iubere pro fabrica S. Petri, ut pro communi bono. Nunc autem in comparabilem modestiam ei interim appingis, quod petit & remunerat. Hac tua mollissima, sed nocentissima adulatione, id agis, ut futurus aliquis pontifex, laudum huius modestiæ pertæsus, ius sibi credat esse deglubendi totius orbis Christiani, idque cum imperio & potestate.

Secundo dico, quod Basilica sancti Petri, est cõmune bo

num urbis Romæ. Nostræ autem Basilicæ sunt nobis utiliores & magis necessariae, quia non possumus omnes ad Basilicam sancti Petri conuenire, uerbum dei audire, & sacramenta percipere (qua sola causa ædificantur) meliusque esset, quod Basilica sancti Petri non ædificaretur, quam quod Parochiales nostræ ecclesiæ desolarentur, id autem agi uidemus, & dolemus, dum omnium ecclesiarum subsidia, per indulgentias, ad insatiabilem Basilicam sancti Petri trahuntur. Quare istas tuas frigidissimas causandi rationes, scilicet quod Basilica sancti Petri, est totius Christiani populi bonum, etiam rident Germani, sicut iustum est, Cur non magis Basilicam sancti Ioannis matrem Ecclesiarum, etiam bonum commune uocas? sed forte adhuc in futuris annis restat, ut omnes ecclesias Romanas, deinde & Palatia, nouissime & muros, & plateas, & portes, nostris pijs operibus, gratia ueniarum factis, ædificemus, ut non sit finis exactio, Quare mi pater, ego sic, ut debeo, suadeo hominibus, ut primum uiuis templis benefaciant deinde suas Basilicas, nouissime Basilicam sancti Petri iuent, quia uestræ ecclesiæ non sunt nobis necessariae.

Ad quadragesimam octauam adeo impingis, ut ueritate confusus, non possis inuenire quid dicas. tandem ad hanc descendis ineptiam, dicens. Tu Martine, si habuisses a domino nostro bonum Episcopatum, cum plenaria indulgentia ad ecclesiæ tuæ reparationem, forte dulcioribus uerbis abundasses, & quibus detrahis, uenias extulisses.

Respondeo, forte & tu spectas me ex animo tuo, quod conicio ex eo, quod tam molliter adularis. Si ego ad Episcopatum aspirarem, certe non ea loquerer, quæ tu impatientissime audis. An ignorare me credis, qua uia Episcopatus & sacerdotia in urbe obtinentur, quando hanc pueri in omnibus plateis orbis cantant? Denique nunc facta est rerum foedissima Roma. Omitto reliqua, quæ hic uelut tremens & a ueritate fractus, disperdis potius, quam loqueris.

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

Ad quadragesimam nonam, Eadem salua uenias utiles ~~u~~
struis, sed occasionaliter, scilicet dum anima ex hoc in gratia
arum actiones assurgit. Quasi esses rhetor, tam uarios & ex
quisitos locos inuenis. Cur non etiã ad balatũ ouis dicis as-
surgere animã occasionaliter ad gratiarũ actionẽ? Aut quæ
laus ista ueniarũ, qñ etiã de pœnis & malis iubemur lauda-
re deum? Sed piget me pigra ista & inania cõmentã uersare
Illud uero quam uigil aduertisti, quod mihi ipsi contradi-
xerim, ut qui uenias hic utiles, superius autem aliter uidear
asserere. Dico utiles pigris, sicut omnes permissiones sunt
utiles, ne peccent si licentiam non haberent. Dico inutiles
ad profectum salutis, quod pro tua uigilantia debueras ex
eo uerbo intelligere, ubi dixi, si non in eas confidant.

Ad quinquagesimam, assumis causam prædicatorum ue-
nialium, sed astute, quia non credis talia prædicata. Deinde
Pontificem cõmendas, qui tam innocens sit, ut nullus uiuat
aut operetur indecenter. Tertio inueheris, quod fraternam
monitionem non præmiserim.

Respondeo, si nõ sunt prædicata talia, aut nõ credis, qd æstu-
as ut defendas? Sine in uentũ me disputasse. Secundo, Scio
& ego optimũ nos habere Pontificem LEONEM DECI-
MVM, & uelut Daniele in Babylone, ut cui sua innocen-
tia, uite periculũ aliquñ fecerit. Sed tu q̄so dic mihi, qs unq̄ tã
innocenter uixit, ut nullus alius nõ inique modo, sed nec in-
decenter opatus sit, aut uixerit? uideris (nescio quid) maxi-
mũ adulari uoluisse, sed inter dicendũ & uerba, & sensus te
defecerũt. Forte uoluisti dicere, qd LEO DECIMVS id
agit, ut nullus indecenter uiuat, qd cum uideres impossibile
inter uerba mutas sensum, & orationem sine sensu relinqs.

Secundo dic mihi, Quis a disputatore unq̄ expostulauit,
ut prius eum moneret, contra quem disputat? Cur etiam tu
non prius me monuisti, quando tot nominibus criminũ me
foedare parabas? Cur Pontifex in Decretis suis nõ prius mo-

net, q̄ statuit cōtra abusum quæstorū: Ego in cōmuni dispū
taui, neminem nominavi. Si innocentes sunt, quid querunt
sele tangi? Ergo nemo prædicet Euangeliū, uitia nemo car
pat in publico, nisi prius ostiatim singulos moneat. Mihi mi
raculū est, eos esse innocentes, & tamē meis uerbis moueri.
Sed uerum est illud diui Hieronymi, quando uitia cōmuni
ter arguuntur, qui irascitur accusator est sui. Denicq̄ quo
modo monitionem meā receperunt, qui etiā te patrono us
q̄ hodie præstāt innocentes? Noli quæso mihi mandare, ut
innocentes moneam, Si uis aut ut moneam, iam alio accusa
tore non egent, quia tu patronus eorū nocentes confiteris.
Tertio, quod autem hæc facta sint (licet tu non credas) tes
tis est tota terra, testes extantes libri, qui autem id fecerint,
ipsi uiderint.

Ad quinquagesimā primā, sicut eadē repetis, ita eadem tibi
dicta uolo, nisi qd me per talenta loqui dicis, qd transeo.

Ad quinquagesimā secundā dicis, Vanā esse meā conclu
sionem, qd ita probas. Quia nullus tā stultus sit, ut sic faciat.
Respondeo, Quid ad te quæso, si nullus est tam stultus? si
ne me disputare (ut dixi) uel in uentū. Nunquid ideo Decre
tales Papæ sunt uanæ de abusionibus quæstorū, quia tu nul
lum quæstorem contra egisse defendis? Sed præ senectute
forte, ita & loqueris, & phantasiaris. Si nullus est qui sic cō
fidit in literas, nullū tetigi. Eos qui sunt uolui tangere, quos
ego non unum, sed plurimos noui. & adeo stultos, ut nō so
lum de animarū redemptiōe, sed de sua quoq̄ salute certi si
bi essent, quia has literas haberent. Deinde, cur tuis clientu
lis non etiā persuades, ut animā suam impignorēt pro con
tritione & satisfatione? Quoties tibi, rogo, dicendum est
Impium & auaritiæ ministeriū esse, quod pro uenīs, tam ex
quisite, tā magnifice omnia tentantur, ac si solæ essent rerū, &
pro necessarijs ad salutem, prorsus uix mutitur? Tu cogita,
an simplex populus nō discat cōfidere in literas, tanto luxu

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIQ

& apparatus cōmendatas? Magnū em̄ cogitent necesse est, quod tā magnifice proponit. Tu qui interim doctus es, nō fidendū in literas, mox etiam simplicem populū eadem per seipsum discernere & intelligere confidis, contra tot & tantorū persuasiōes & irritabula? Tandem mihi minaris maledicta, irrisiones, censuras. Quas? & quares? noli minari mi pater, Christus uiuit, non solum uiuit, sed etiā regnat, non solum in cœlo, sed etiam in Roma, quantumlibet ipsa furiat. Si maledicam pro ueritate, benedicam dominū. Non separabit me censura Ecclesiæ ab Ecclesia, si iungat me ueritas Ecclesiæ. Malo esse a te & similibus (si ita perstes) maledictus & excōmunicatus, quam tecum benedictus. Nihil habeo quod possim perdere. domini ego sum, si perdor, domino perdor, id est, inuenior. Alium ergo quære, quem terreas.

Ad quinquagesimā tertiam, Stultū & ridiculū me uocas, interim tu sapiens dicis, Crebra raris cedere, & annalia festa Sanctorum celebriora esse, q̄ sabbatum Virginis matris.

Respondeo, Quo quo mi pater? Aut pluuus describitur arcus, Aut flumen Rhenū, sed nunc non erat ijs locus. Primū, non sunt rara apud nos, sed continua indulgentiarum negotia. Deinde, quæ proportio, ut uerbū dei, quod instantissime præcepit Christus p̄dicari, cedat raris indulgentijs? Si Christus ita nō iussisset, staret tua similitudo. Item non potest Papa iubere silentiū uerbi dei, quod semel emissum, nō est alligatū, sed nec factum a Papa unq̄ legi. Per idem respondeo ad sequentis conclusionis futilem confutationem ubi tu sermonem ueniarū, esse uerbū dei contendis, sed improprie, scilicet cum declaratorijs & hortatorijs. Si uerbum dei dicitur, quicquid cum uerbo dei dicitur, omnes hæretici omnes dæmones, omnes homines non loquuntur nisi uerbum dei. Quia nihil tam absurde dici potest, quin uerbum dei misceri possit. Ego dico, quod sit uerbū hominis, & de remissione hominis prolatū, quia uerbum dei est, quod fide iu

Q.

stificat cor, & gratiam iustificantem confert, sicut Ro. i. Virtus dei est in salutem omni credenti. Verbum autem ueniarum nō iustificat, nihilq; confert animæ, nisi quod dat licentiam pigritandi in bonis operibus, propter infirmos.

Ad quinquagesimam quintam, dicis hanc & similes esse pueriles, uiri stomachati, & inferentis os in cœlum, & contra stimulum calcitrantis. Respondeo, uerum est, apud Syluestrum & Thomistas duntaxat.

Ad quinquagesimam sextam, autoritate Thomæ dicis thesauros ecclesiæ esse merita Christi, in quantū satisfactiones. Et idem per idem probas, & dicis quod S. Greg. dedit aliquando indulgentias, ut cōmuniter dicit, non potest probari. Ideo nec S. Thomas aliquid in hac re efficit. Ego quidem non cū uniuerso orbe me disputaturū obtuli, quia nesciebā qd positiones meæ essent tam late uagaturæ, ideo nolī mihi arrogantiam hanc ascribere. Casus me in has res perduxit, ex quibus cum silentio me eripere non possum. forte deus ita uoluit. Ego tamen istā conclusionem non asserui, sed & adhuc disputo, expectans concilij determinationem, sicut & omnes alias quæ dubiæ sunt, aut in controuersia hærent.

Ad quinquagesimam septimā, mire q̄ pungeris, quod auaritiā paululū momordi. Nam & tu quoq; patientius ferre potes, si contra scripturā pugnarem, q̄ contra auaritiā, Ideo & hic Pontifici eximie adulatus, inuidiā mihi cōciliare festinas. Quid mihi innocentiam Pontificis obtendis? Nunqd ego eā ignoro? Aut si auaritiā taxo, nunqd ideo pōtificis innocentiam mordeo? Tu uide potius, an impius sis in Pontificem, q̄ auaritiā & Pōtificis innocentiam in unā rem cōstas, dū morosam auaritiā, idem astruis qd læsam Pōtificis innocentiam, immo sub p̄textu innocentie Pōtificialis, irrephensibile nobis defendis auaritiā? Si sunt innocentes tui clientuli, non moridentur a me, si nocentes, cur defendis? Det tibi dñs, ut aliquñ rectius iudices, melius uideas, & a calumnijs mei abstineas.

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

Ad quinquagesimam octauam, eadem repetis, quæ in ante
te præcedente dixisti. Tua enim sunt uerba, ideo transeo.

Ad quinquagesimam nonam, iterum totus ardes, adeo in cæ-
teris omnibus patientior es, præterquam ubi auaritiã tango, quã
tamen uelis, nolis, non possis negare Romæ uersari, ne dicã
dominari, ut mihi tu quoque prope fias suspectus, quod ma-
gis lucra, quam animas cures, interim innocentissimum Pontificem
ad inuidiam meam cõmendas, scilicet ut tantum decus inno-
centiæ, operculum facias nequitia. Id enim anhelas, ut mores
Romæ arguere neminem sinas, nisi te interprete, simul opti-
mi Pontificis innocentiam læsisse probetur. Quid uis? patro-
num te uocem Romanorum flagitiorum? Cur tu ipse non
te quoque interpretaris læsisse Pontificem, qui aperte scribis,
Romanum clerum a primæua perfectiõne declinasse? Sine me
tuis tecum artibus agere. Clerum Romanum mordes? At
Pontifex est pars, & quidem nobilior, cleri. Ve tibi misero,
qui talem ac tantum Pontificem non solum lapsum, sed a to-
ta perfectiõne declinasse, & in perfidiam & hæresim abiisse,
palam asseris. Id enim totum significat declinare, scilicet a p-
fectiõne. Vides ne quam pulchre, & ego te auxesibus istis
possem opprimere, si adulari & calumniari uellem.

Quæ ad sexagesimam cum sequente dicis, transeo. Nihil
enim dicis, quod non dictum sit prius. Ego probabiliter po-
sui, quod thesaurus indulgentiarum sit ipsæ clauis, ut in De-
clarationibus. Similiter transeo sexagesimam tertiam, quia
admittis eam esse ueram, non tamen sine calumnia.

Ad sexagesimam tertiam, quartam, quintam, & sextam, cum
ueras esse non neges, neque negare possis, miror quod ita ex-
candescis, & totus ignis efficeris. Mirabiliorem disputato-
rem non uidi, ut quem propositiones ueræ plus mouent, quam
falsæ, cum tamen ueritas queratur disputando. Igitur sim ca-
nis, filius canis, dicax, non excusatus ab anathemate, nec
mentis cõpositæ, & si qua plura, pro modestia tua senili ha-

Q ij

bes, modo uera me saltem momordisse concedas, si negas dixisse. Hanc satyram merui, non quia falsa, sed quia uera dixi in auaritiam. Non credidissem Romanam auaritiam tam teneram & impossibilem esse, immo tam ambitiosam & arrogantem, ut innocentia optimi Pontificis uideri uellet.

Ad sexagesimam septimam dicis, me deserto Pontifice, etiam donis spiritus sancti detrahere. Ego miror te senem a deo feruere, ut nec me, nec te intelligere possis. Ego non dixi uenias non esse utiles, sed animae esse utiles, nego, nisi quomodo licentiae & permissiones utiles sunt, quod autem tu id blasphemiam dicas, nihil curo.

Ad sexagesimam octauam, Excusandos censes eos, qui uenias astruxerint maximas gratias, sed per hyperbolen. Obsecro, cur & me non aliqua figura censes excusandum, qui nihil assero, sed solum disputo? Cur tibi facis, quod mihi non facis? Deinde si sunt per hyperbolen excusandi, cur non etiam sunt per cyrologiam accusandi? cum ueritas hac figura quam maxime gaudeat, & ipsa quam optime ueritatis doctores deceat, illam uero, ubi potest, fugiant. Immo id unice queror, quod per hyperbolen sunt locuti. Si autem uobis permittitis mihi R. P. improprie & hyperbolice, & quoquo modo libuerit, loqui, cur non & Ioannem Reuchlinum integrum & eruditum uirum, eadem aequitate tractastis, & aliqua figura eum excusastis? Aut si in hunc tam rigidi fuistis censores, ut in syllabis innoxius inueniretis uenenum, certe non permitteat uobis tam larga & libera figurandae locutionis licentia, ut falsa dicta prohibito seminare & interpretari possitis. Aut si qua uenia uobis dabitur, dupla huic debet, & eo absoluto, uos rei permanebitis. Secundo, noua usus distinctioe, putas me inexcusabilem, quia uenias appellauerim minimas gratias, cum sint & aliae gratiae, & dona minora, scilicet bona fortunae &c. Si mente fuisses quieta, uidisses cur haec addiderim, ad gratiam dei & crucis pietatem comparatae, Ego comparationem fe

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSI

ci ad crucem. Hanc quasi non uideas, nouam comparationem facis ad bona fortunæ. Si sic ad iniquitatem & calumniam tantum uigilas, quis poterit tibi uerax uideri?

Transeo quæ in sexagesimam nonam cum tribus sequentibus, amarulentus euomis.

Ad septuagesimam tertiam, non nego quidem posse omnem casum absolui potestate clauis. Sed insaniam esse dixi, & dico pro ueniarum magnificentia, quæ nihil profunt ad uitam, tam horrenda monstra criminum, in exemplum uocare, & pro magnitudine potestatis, leuicula facere. Ex qua insanissima ueniarum commendatione fit, ut uiles fiant contritiones & uera poenitentia. Boni prædicatoris est, peccata (ut sunt) magna prædicare, ut misericordia dei magnificetur. Aut dic, cur non pro contritionis magnificentia simile aliquid dicunt? scilicet quia non pecunias, sed paupertatem hi sermones afferunt. In rebus non necessarijs, nec utilibus ad salutem, sed tantum permissis, honorificum putas, in Ecclesia dei tot auxesibus tornare, cum nec Christi passionem sic uelit Ecclesia prædicari?

In septuagesima quinta, non dixi Papam minorem Petro, immo nolui ut Papam & Petrum negarent maiores gratias habere, quam sint ueniam.

In septuagesima sexta, ut nihil omittas, quo me execrabilem facias Pontifici, & eum tibi uni adulantissimo propitium fingis me ironice de tanto Pontifice loqui. Vides ne quantum sit mihi hic locus inuehendi in te, in tuam pene dixissem sed reprimo me. Arrige aures & audi, si saltem domi eas habes. Ego dico non ironice, sed plane, quod omnis Papa habet maiores gratias, quam ueniam sint, scilicet Euangelium & gratias curationum, & omnia quæ scribuntur, i. Corin. xij. non in persona sua, sed in potestate sua, id est, eo modo quo gratias ueniales habet. Nam & si sedulo dissimulas, non tamen credo adeo stupescis, ut uenias Papam in persona sua habere dicas, sicut uirtutes personales, nisi dixeris, quod depositus Papam etiam

Q. ij

omnia possit quæ prius. Igitur quicquid est in Ecclesia donorum & ministeriorum, dixi in manu Papæ esse, ut ordinet, mittat, ponat, sicut corpori ecclesiæ expedire uideret. Hæc autem sunt incomparabiliter maiores gratiæ, quàm ueniæ. Melius facit enim Papa, si unum bonum pastorem uni ecclesiæ præferat, quam si omnes simul indulgentias dederit. Tu autem in personam tantum huius LEONIS DECIMI intentus, sicut decet graphicum adulatorem, intelligis in uerbis alienis quicquid uolueris, & tamen detractor & calumniator esse non uis.

In septuagesima septima mihi non credis, quid ad me? per hoc nobis non sit satis, omnia illorum optimi consulis, nisi quod respector personarum, mea solius pessimi consulis.

In septuagesima octaua, nec excusatione me dignaris. Quod est illud nouum Syluestrinum forum, in quo reo negat excusatio? Sed obtorto collo rapit ad abiurandam hæresim, sit, siue non sit hæreticus? Sed ubi uera mea non potes negare saltem personam meam omni studio contendis opprimere, utinam tecum mihi liceret, & corpusculi pmitteret imbecillitas, coram deus rebus conferre. Non dubito me tantum tibi ostensurum, ut saltem modestius deinceps disputares. Hæc fat de propositionibus. Cætera credo uideris, aut uidebis in Decla. meis.

Ad questionum uero laicarum confutationes uolui quiescere, sed incidit & promouit prospectum iam tuum ingenium, & auidum uictoriae, & impotens pugne, ideo si possum, paucis respondebo.

Ad primam, cum longum illud Tarantara induxisses, ubi inter cætera etiam meritum congrui, & preparationem hominis ad gratiam, necessario præcedere docuisses infusionem gratiæ. Quæ hæresis iam quidem per Ecclesiam præualida, copiosissime confoditur a beato Augustino contra Pelagianos, & in nostra Uniuersitate cœpit explodi. Tandem commemoras iustitiam diuinam non pmittere euacuari purgatorium. Et hoc perbas autoritate sanctorum (Thomæ) ex ipso enim ceteri theologi & Canonistæ suserunt. His itaque percensitis, cum quæstio

AD SYLVESTRVM PRIERATEM RESPONSIO

ista laica adhuc staret, scilicet quod Charitas & necessitas essent causae iustissimae euacuandi purgatorij, & hic totus nodus esset, Hunc sic soluisti fortiter, dicens. Charitas autem Pontificis, & necessitas animarum, non est efficax ratio sic relaxandi iustitiam diuinam, quam deus talis necessitatis conscius, & infinitae charitatis ac misericordiae uisceribus plenus, sanxit. Haec tua solutio, omni glacie frigidior, & (ut tuis disciplinis utar) petitio principij, tantum efficit, ut si quis uelit tibi credere, sit quietus, qui nolit autem credere, nihil audierit nisi uacua uerba. Quid enim istis uerbis respondisti, nisi quia deus non uult, charitatem & necessitatem esse causas sufficientes? Et non probas deum id non uelle. Quia si deus pecuniam, aut quodlibet temporale (nisi forte non sit conscius etiam temporis) efficacem reputat causam, cur non etiam charitatem ipsam, in quam omnia illa ordinari uoluit? Nunc si ego quererem, Cur ergo pecunia aut temporalis res est causa efficax? eadem principij petitione dices, Deus ita uoluit. Si de uoluntate ergo dei disputandum est, scimus quod nulla res mundi sic placet, ut charitas, & quod charitati non donat, non praesumitur ulli alteri causae donare. Si autem alteri donat, multo maxime charitati. Et sic patet, quod etiam tu mecum succumbis in ista quaestione. Obsecro te, crede mihi, sunt & in laicis iudicia, & tanta, ut ego me confitear ferme ter in istis quaestionibus succubuisse, & nihil retulisse gloriae, quam quod sibi uerba a me data dicerent, sicut & tu hic facis mihi. Secundae solutio, multo frigidior & uanior est, nulli nisi tibi soli satisfaciens. Prima (inquis) causa est, quod uel porrigens forte non secundum facultatem propriam porrexit, uel nimis parce porrigit. Tolle ista accidentia, & pone quod de propria facultate & sufficienter porrexerint. Haec enim a te dicuntur, tanquam lubrico, qui tempus redimas, & exitum quaeras, nihil enim sunt ad propositum. Ergo non est causa, multo minus prima causa. Alia, quod suffragia si non profunt

iam redemptis, profunt tñ alijs. Hoc non quærebat, sed hic est nodus, an omittenda sint officia noiātīm pro animabus oblata, an nomina eorū non pronunciari, nō in orationibus memorari oporteat? Hic responde, quod si omittenda sunt, oīs deuotio uulgi deficiet, & sacerdotes fame cōficiuntur, nisi forte dices, Quid ad Romanos, quod Germani moriunt.

Ad tertiam iterum dicit, nō esse causam sufficientem. cui rursus opponitur charitas, ut supra, & permanet quæstio, nisi uelimus nuda uerba Syluestri pro oraculis habere.

Ad quartā, Mihi pro regula tradis, factū & dictū ecclesiæ Romanæ, Respondeo, Si de uirtuali & repræsentatiua tua ecclesiā loqueris, nolo tuam regulā, quia (ut supra dixi) ex cōsignificasti. Talis ecclesiā potest errare, Vniuersalis autē ecclesiā nō potest errare, ut doctissime etiā probat Card. Cameracensis, in primo Sē. Deinde, Nec Papa usq̄ hoc dicit aut facit, q̄d tu factū & dictū ecclesiæ uocas. promptulus es æquiuocator huius nominis Ecclesiā, ideo maxime mihi suspectus.

Ad quintā dicit, Vbi multæ sunt diuitiæ, multi qui comedunt eas. Hoc est quod queruntur, quod Roma quærit saturare pecunijs suos comestores, & totum pene deuorat orbem. Cur nō minuuntur comedentes diuitiarū? In fine iterū facis ex Papa Imperatorem in potestate & uolentia. Sed Maximilianus & Germania id nō nouerunt, neq̄ credunt, fortissime autē id negant Turcæ & Tartari. frustra quoq̄ celeberrimū illud & cōmune bonum, q̄d est lapides & ligna, nobis iactitas. nō em̄ per hoc soluuntur laicorū quæstiones.

Ad sextam, sum tibi hæresiarcha, quandoquidem potestatem tibi arrogas baptizandi mei, ut uolueris. Ago tamen gratias, quod uerum esse dicit, nihil remitti ijs, qui perfecte sunt contriti. Et scio non omnes esse tales. Sed non ideo intrant purgatoriū, quia pœnas debent, quas Papa possit soluere, ut probabiliter tenui, & teneo.

Ad septimā dicit, quod duo bona adderentur, Vnum, q̄d

AD SYLVESTRVM PRIORATEM RESPONSIO

neceſſe eſſet fideles toties repetere cauſam, gratia cuius dan-
tur ueniaꝝ, puta eleemoſynā &c. Scimus mi pater, qđ uos li-
benter uideretis, cauſam iſtā una hora millies repeti. Hoc fe-
re in auaritię bonū cedit. Nos querimus de bono dantis, qđ
ſi eſt datio Eleemoſynā, melius id ſit ſine uenijs, & gratis
quā propter uenias, ut ſupra dixi. Tu autē ſemp imaginarijs
uenias eſſe aliquod bonū. Alterū bonum (inquis) remittere
tur nouus reatus pœnarum, ſi quis poſt ueniam incidiffet.

Reſpondeo, qđ iſte reatus melius tollitur ſine uenijs, quia
ueniā nō ſunt pro peccatis uenialibus neceſſariā. Si autē de
mortalī reatu intelligis, iam nullū eſt iſtud bonū, niſi centies
quis in die peccet mortaliter, qđ nullus facit uere pœnitens.

Ad octauā, qđ Papa ſuſpēdit uenias & literas, dicis id fie-
ri pro ſtructura oīm p̄clariffima. Et hęc tibi uideſ eſſe iuſta
ſuſpēſionis cauſa. Nec mirū, non em̄ niſi quæ Romæ ſunt,
curas. Ego autē dico, ſit illa ſtructura honorabilior oībus, cer-
te noſtræ eccleſiæ ſunt magis neceſſariæ. Ad pompā mun-
di ſolū reſpicias, quaſi tunc eccleſia ſit p̄clare prouiſa, ſi ligna
& lapides in magnū erexerit cumulū, cum ſi uelletis, poſſi-
tis ipſi Romani Pōtificem opulentiffime iuuare. Sed aliorū
ſit iudiciū de tuis ſolutionibus. Ego fateor, me nihil ex ijs
habere, quod Laicis reddam, niſi maiores quaſtiones.

Ultimo tribuis Pontifici iterum, ut ſit uirtualis Eccleſia,
& Imperator, & Pontifex, potens & brachio ſeculari cōpe-
ſcere &c. Iſta opinione tua ſtante, uellem doceri, an etiā ſitis
homicidæ? Cur ergo iura non permittunt Eccleſiæ, ad cor-
poralis uitæ periculū, pœnitentiā imponere? Sed hęc alias
& ab alijs. In fine dico, nō me terrebis ampullis, & minaci
ſtrepitu uerborū tuorum. Si occidor, uiuit CHRISTVS
dominus meus & oīm, qui eſt benedictus in ſecula Amen.

ECCĒ mi R. P. curſim & duobus diebus, tibi hęc reddi-
di, quia uifa ſunt leuicula, quæ tu oppoſuiſti, ideo ex tempo-
re, & ut in buccam uenit, tibi reſpondi. Si uolueris deinceps

R

AD LECTOREM.

retundere, uide, ut Thomam tuum armatiorem producas in harenā, ne forte tunc non ea modestia excipiaris, qua hac congressione exceptus es. Repressi enim me ipsum ne malum redderem pro malo. Vale.

R. P. MARTINI LUTHERII AD F. SYLVE
STRI PRIERATIS DIALOGVM
RESPONSIONIS, FINIS.

AD LECTOREM.

CONCLUSIONES Reuerendi Patris D. Martini Lutherij de uirtute indulgentiarū ex medio scripturarum campo decerptas, Eckius sophistico dente conatus est arrodere, Scoti, Capreoli, Durandi, Alphonfi, Gabrielis, & aliorum nouorū doctorū opinionibus nimitū confusus. At reuerendus pater Martinus Lutherius, Aureolā quam uocant, meruit, qui ab usum indulgentiarū tam argute primus conuulserit, ad quem tñ tot iam annos tot Theologorum millia cōnixerunt. Quā sceleratū est Christianā plebem, pro qua mortuus est Christus, his rebus tam impudenter ludificari, quæ forsan neq; in Euangelij, neq; in Paulo, neq; in Origene, neq; in Hieronymo, neq; in Ambrosio, neq; in Augustino, neq; in Hilario, neq; in Cypriano, neq; in alijs ueteribus fundatæ comperiuntur. Sunt opiniones (inquiunt) Theologorū, sed nouorū. Esto. Verum opiniones maneat opiniones, & nihil aliud sint q̄ opiniones, non autem onera Christianorū. Non faciamus opiniones nouorū Theologorū pares articulis fidei, & Christi Pauliq; decretis. Et pudeat tandem Theologos huius uocis, quā doctiores secreto nō nunquā apud amicos suos effutiūt, Sic quidem dicerem in scholis, sed tamen (maneat id inter nos) diuersum sentio. Item, Sic dicimus in scholis, sed tamen (maneat inter nos) non po